

Eerste voortgangsrapportage 2026

***Eerste
voortgangsrapportage
2026***

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Programma's	10
1 Leefomgeving	11
1.1 Openbare ruimte	11
1.2 Verkeer, parkeren en mobiliteit	14
Financiële afwijkingen	18
2 Vitale stad	20
2.1 Wonen en ruimtelijke ontwikkeling	20
2.2 Binnenstadseconomie en bedrijventerreinen	25
2.3 Cultuur, cultuurhistorie, recreatie en toerisme, evenementen en citymarketing	27
2.4 Klimaat, duurzaamheid en energie	30
Financiële afwijkingen	34
3 Mens en Samenleving	35
3.1 Zorg, participatie en zelfredzaamheid	35
3.2 Jeugd en onderwijs	41
3.3 Sport, gezondheid en bewegen	49
Financiële afwijkingen	54
4 Inwoners	55
4.1 Veiligheid	55
4.2 Wijkgericht werken, inwonerparticipatie en regionale samenwerking	62
Financiële afwijkingen	68
Algemene baten en lasten	69
Paragrafen	71
Onderhoud kapitaalgoederen	72
Bedrijfsvoering	75
1 Robuust financieel beleid	75
2 Dienstverlening en gemeentelijke organisatie	77

Inleiding

Voor u ligt de eerste voortgangsrapportage van 2026, waarin we de stand van zaken presenteren van de acties uit de begroting 2026 en de vorderingen van het coalitieakkoord ***Samen door***.

Naast de uitvoering van het coalitieakkoord ligt ook in 2026 de nadruk op invulling geven aan de twee strategische visiedocumenten ***Toekomstvisie Tiel 2040*** (inclusief Schaalsprong) en ***Samen Leven in Tiel***, die eind 2025 zijn vastgesteld. Samen vormen deze documenten een stevige en integrale basis voor de verdere ontwikkeling van onze gemeente.

Na vaststelling van de Toekomstvisie op 17 december 2025 zijn eerste stappen gezet om onze ambities te realiseren. Zo is het uitvoeringsprogramma Schaalsprong 2026-2027 opgeleverd en vastgesteld. Hiermee kunnen we de planvorming

opstarten voor vier nieuwe projecten waar woningbouw een groot onderdeel van is: Hertogenwijk / Tiel-West, Waalzone, Passwaaij 12-14 en Latenstein.

In het verlengde van de Toekomstvisie werken we aan de Omgevingsvisie, waarmee we onze visie op de fysieke leefomgeving verder uitwerken. De ontwerpversie leveren we op na de zomer van 2026, waarna de verplichte zienswijzeprocedure start. De wettelijke deadline voor vaststelling is 1 januari 2027.

Daarnaast zijn we een economische verkenning gestart, waarbij verschillende kansen in beeld worden gebracht om te werken aan een meer divers economisch profiel in Tiel en in de regio. De eindrapportage is gereed in juni 2026.

In het kader van regionale samenwerking hebben de gemeenten Tiel en West Betuwe een gezamenlijke bestuursopdracht opgesteld en vastgesteld, met als titel 'verkenning optimalisatie ontsluiting Tiel-West en Geldermalsen-Oost'. Doel van de bestuursopdracht is om onze huidige mobiliteitsplannen in dit gebied te verrijken (integraler mobiliteitsplan c.q. breder mobiliteitspakket), de samenwerking te verbeteren en gezamenlijke kansen op cofinanciering te vergroten. De uitvoering van deze opdracht start naar verwachting in juni 2026.

Vanuit het programma *Samen Leven in Tiel* is na vaststelling verder invulling gegeven aan de vier samenhangende programma's: Bestaanszekerheid, Kansengelijkheid, Gezonde en vitale gemeenschappen en Integrale toegang en sterke sociale teams.

Om de programmatische aanpak uit te voeren wordt er nu voor een periode van twee jaar gewerkt aan uitvoeringsplannen waarin concrete acties, meetbare doelen en de betrokken partners worden vastgelegd.

1. Leefomgeving

Openbare ruimte

Duidelijk zichtbaar en merkbaar is dat we de openbare ruimte aan het opknappen zijn. Een greep uit de projecten: de binnenstad wordt steeds fraaier, de Nieuwe Tielseweg heeft een ander profiel gekregen. In Passewaaij zijn 180 bomen geplant. Daarnaast zijn er diverse projecten in voorbereiding.

Samen met bewoners onderzoeken we hoe we vuilnis rondom afvalcontainers

kunnen voorkomen. Op verschillende plaatsen zijn maatregelen getroffen. Helaas blijkt dat het aantal bijplaatsingen toeneemt, ondanks de maatregelen die getroffen zijn.

Verkeer, parkeren en mobiliteit

Met de eerste financiële toezegging van de gemeenteraad voor het realiseren van de westelijke ontsluitingsweg is er een projectteam opgericht. Hiermee is de start gemaakt met de voorbereiding van het daadwerkelijk realiseren van de nieuw aan te leggen westelijke ontsluiting van de gemeente Tiel.

Het openbaar vervoer binnen de gemeente Tiel is verbeterd met de uitbreiding van de buslijnen 48 en 148, inclusief bijbehorende nieuwe bushaltes op de bedrijventerreinen Kellen en Medel. Deze ontwikkelingen dragen bij aan een betere bereikbaarheid van wijken, bedrijven en voorzieningen en maken het gebruik van het openbaar vervoer aantrekkelijker.

Op regionaal niveau is gezamenlijk ingezet op een lobby om de bereikbaarheid van de regio verder te verbeteren, met specifieke aandacht voor de trajecten A2 en A15. Deze inzet moet op termijn bijdragen aan een betere doorstroming en bereikbaarheid van Tiel en de omliggende regio.

Om het fietsgebruik binnen de gemeente Tiel te stimuleren, hebben we de kwaliteit van een groot aantal fietspaden verbeterd, daarnaast zal ook het aantal fietsverbindingen blijven toenemen.

2. Vitale Stad

Wonen en ruimtelijke ontwikkeling

We werken verder aan een toekomstbestendig Tiel, met als belangrijke ambitie de groei naar 50.000 inwoners. De focus ligt op het versnellen van de woningbouw en het zorgen voor een goede balans tussen huur- en koopwoningen in verschillende prijsklassen. Op meerdere locaties, zoals het Veilingkwartier, Lingehoven en Passewaaij, zijn concrete stappen gezet in zowel planvorming als uitvoering. Daarnaast werken we aan de woon- en zorgvisie en het uitvoeringsprogramma voor de Schaalsprong, die richting geven aan de verdere groei en ontwikkeling van de stad. Het vergroten van de balans in bestaande wijken zoals de Hertogenwijk, Wadenijenlaan e.o. en de Binnenstad speelt daarin een belangrijke rol.

Binnenstadseconomie en bedrijventerreinen

We blijven investeren in een aantrekkelijke en levendige binnenstad. De herinrichting van het centrum verloopt volgens planning en zorgt voor een groener, toegankelijker en aantrekkelijker verblijfsgebied. Tegelijkertijd werken we samen met ondernemers aan een sterk vestigingsklimaat en spelen we in op economische ontwikkelingen, zowel lokaal als regionaal. Onze strategische ligging en samenwerking binnen de regio blijven daarbij belangrijke uitgangspunten.

Cultuur, cultuurhistorie, recreatie en toerisme, evenementen en citymarketing

We bouwen voort op de kracht van Tiel als historische en gastvrije stad. Culturele voorzieningen blijven toegankelijk en

we bieden ruimte aan evenementen die bijdragen aan de levendigheid en aantrekkelijkheid van de stad. We investeren in het behoud en zichtbaar maken van ons erfgoed en versterken het recreatieve aanbod in zowel de stad als het buitengebied. Met het jubileumjaar **'6000 jaar Tiel'** hebben we ons erfgoed op een levendige manier tot leven gebracht, onder meer via de 6000 jaar Tiel Experience in de Sint Maartenskerk (ruim 10.000 bezoekers) en de presentatie van de Tielstrip.

Klimaat, duurzaamheid en energie

Duurzaamheid en klimaatadaptatie zijn integraal onderdeel van onze aanpak. We zetten in op het terugdringen van energiearmoede, het verduurzamen van woningen en het stimuleren van duurzame energieopwekking. Tegelijkertijd werken we aan een groene en klimaatbestendige inrichting van de stad, waarbij biodiversiteit, waterbeheer en vergroening steeds nadrukkelijker worden meegenomen in ruimtelijke ontwikkelingen.

3. Mens en Samenleving

De eerste maanden van 2026 laten zien dat binnen het programma Mens en Samenleving gericht wordt gewerkt aan het versterken van bestaanszekerheid, gelijke kansen en gezondheid van inwoners. Tegelijkertijd blijft de druk op het sociaal domein hoog door een toenemende zorgvraag, complexere problematiek en financiële ontwikkelingen. Dit vraagt om een blijvende inzet op preventie, samenwerking en het maken van scherpe keuzes.

Zorg, participatie en zelfredzaamheid

Binnen dit onderdeel ligt de nadruk op het versterken van de sociale basis, het vergro-

ten van bestaanszekerheid en het verbeteren van de toegang tot ondersteuning. We zetten in op preventie en vroegsignalering om zwaardere zorg te voorkomen en werken aan een toegankelijke en samenhangende ondersteuning, onder andere via de doorontwikkeling van de **Sociale Poort**. De uitvoering van het programma **Samen Leven in Tiel** vormt hierbij het inhoudelijk kader.

In de eerste maanden van 2026 zijn hierin concrete stappen gezet, waaronder het structureel borgen van succesvolle pilots, zoals **Kind aan Huis** en cultuursensitieve ontmoetingsplekken, en het invoeren van laagdrempelige maatregelen, zoals de Snelbalie en de Voorzieningenwijzer, die de toegang tot ondersteuning versnellen en vereenvoudigen.

Tegelijkertijd beïnvloeden landelijke en regionale ontwikkelingen, zoals het Integraal Zorgakkoord (IZA), het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) en de Participatiewet in balans, de inrichting van het sociaal domein. Deze ontwikkelingen sturen nadrukkelijk op een verdere verschuiving naar preventie, eigen kracht en een integrale aanpak.

Jeugd en onderwijs

Binnen jeugd en onderwijs blijft de focus liggen op kansengelijkheid, een goede start voor ieder kind en het versterken van ontwikkel- en onderwijskansen. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met onderwijs en maatschappelijke partners, onder andere via de Lokale Educatieve Agenda en regionale programma's gericht op de overgang van school naar werk. Dit heeft in de eerste maanden van

2026 geleid tot dat de Lokale Educatieve Agenda 2026–2030 is vastgesteld en dat het Regionaal Programma van school naar duurzaam werk 2026–2029 bestuurlijk is vastgesteld en de uitvoering is gestart.

Tegelijkertijd staan de toegankelijkheid en betaalbaarheid van de jeugdhulp onder druk. De stijgende kosten en complexiteit vragen om verdere samenwerking in de regio, onder meer in het kader van de Hervormingsagenda Jeugd en de verplichte regionale samenwerking richting 2027. Lopende analyses en monitoring moeten meer inzicht geven in de effecten van beleidskeuzes en inkoop.

Sport, gezondheid en bewegen

Op het gebied van sport, gezondheid en bewegen ligt de focus op het bevorderen van een gezonde leefstijl en het verkleinen van gezondheidsverschillen. We zetten in op het stimuleren van sport- en beweegdeelname, het versterken van preventie en het toegankelijk maken van voorzieningen voor alle inwoners. Dit gebeurt onder andere via het Preventieakkoord en ketenaanpakken zoals Welzijn op Recept en Kansrijke Start.

Dit heeft in de eerste maanden van 2026 geleid tot dat 72 kinderen en 91 volwassenen gebruik hebben gemaakt van het **Jeugd- en Volwassenenfonds Sport en Cultuur** en dat in wijken, op scholen en bij verenigingen via Tiel Beweegt diverse sport- en beweegactiviteiten zijn uitgevoerd. Ook is gestart met de realisatie van een Doortraproute voor senioren en zijn stappen gezet in de ontwikkeling van een Urban Sportpark.

Landelijke ontwikkelingen, waaronder het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en de uitwerking van het IZA en AZWA, versterken de beweging naar preventie en het verbinden van zorg en welzijn.

4. Inwoners

Veiligheid

De veiligheidscijfers over de eerste vier maanden van 2026 laten een stabiel(er) veiligheidsbeeld zien t.o.v. vorig jaar. De integrale aanpak op ondermijning, overlast en criminaliteit ligt op schema en wordt versterkt door gerichte controles, bestuurlijke maatregelen en intensieve samenwerking met partners. Positieve ontwikkelingen zijn onder meer de afname van vernielingen en winkeldiefstallen en het stabiliseren van overlastcijfers, waaronder jeugd- en dak- en thuislozenoverlast. Deze ontwikkeling is mede het gevolg van de forse hotspotaanpak die begin vorig jaar in de binnenstad is ingezet, met toezicht, handhaving en bestuurlijke maatregelen (o.a. gebiedsverboden). Tegelijkertijd zien we effecten van de intensievere inzet terug in een toename van geregistreerde drugsdelicten, die zowel met strafrecht als bestuurlijke maatregelen wordt aangepakt. De

meldingsbereidheid van inwoners en ondernemers stijgt nog steeds, wat onze informatiepositie verder versterkt.

Wel zien we dat een deel van de veiligheidsproblematiek steeds nadrukkelijker richting het zorgdomein verschuift. Het aantal meldingen rondom verward gedrag en de complexiteit van casuïstiek nemen toe, waarbij vaak sprake is van een combinatie van psychische, sociale en financiële problematiek. De tekorten in de zorg en druk op de kwaliteit van de zorgverlening leiden ook tot een stijging in incidenten en daarmee een steeds grotere belasting op de inzet van politie. Deze problematiek vraagt om duurzame investeringen in zorg, een blijvende inzet op vroegsignalering en een integrale, persoonsgerichte aanpak binnen het zorg- en veiligheidsdomein. Daarnaast vragen een stijging in woninginbraken in het eerste kwartaal en een relatief groot aantal brandstichtingen om gerichte aandacht. Preventie, samenwerking met inwoners en partners en het gericht inzetten van toezicht en handhaving blijven daarbij de belangrijkste pijlers.

Wijkgericht werken, inwonerparticipatie en regionale samenwerking

Via het uitvoeringsprogramma **Excellente dienstverlening** werken we verder aan de doorontwikkeling van het wijkgericht werken. De wijkregisseurs van Team wijkregie spelen daarbij in- en extern een belangrijke rol, onder andere bij het vormgeven van participatieprocessen en als verbindende schakel tussen de wijk en de gemeente en vice versa.

Inwonersgroepen weten de wijkregisseurs te vinden om samen te bekijken of bijvoorbeeld (leefbaarheids-)initiatieven uitgevoerd kunnen worden via wijkbudget, een provinciale subsidie (wijkdeal) of via fondsen. Daarnaast werken de wijkregisseurs samen met bewoners en bedrijven aan het verstevigen van de samenwerkingsstructuren in de wijken. Zo is de afgelopen maanden gewerkt aan de bemensing van het wijkcomité Tiel-Noord en is via wijkshowen en leefbaarheidsoverleggen input opgehaald. Datagedreven (onder andere inwonerspanel, leefbaarheids- en wijkmonitor) wordt gewerkt aan de doorontwikkeling van de wijkplannen.

5. Bedrijfsvoering en financiën

Robuust financieel beleid

De ambitie en speerpunten uit het coalitieakkoord zijn voor meer dan 90% gerealiseerd of liggen op koers. Het huidige coalitieakkoord loopt daarmee ten einde. Daarmee is een sterke uitgangspositie gecreëerd richting de afronding van het akkoord.

Financieel staan we er in 2026 solide en stabiel voor. Het 'ravijnjaar' is verschoven naar 2028. Deze verschuiving is verwerkt in onze meerjarenraming, waarbij de financiële impact van het oorspronkelijke ravijnjaar deels is gedempt. Met uitzondering van 2028 sluit de begroting meerjarig. Daarnaast hebben wij inmiddels het begrotingsadvies 2027–2030 van de VNG ontvangen. De daarin opgenomen uitgangspunten worden betrokken bij het opstellen van de begroting 2027. Concreet betekent dit dat wij inzetten op een sluitende begroting voor 2027 en dat de financiële effecten van de Jeugdzorg en de huishoudelijke hulp (Wmo) budgettair neutraal in de meerjarenraming worden verwerkt.

Dienstverlening en gemeentelijke organisatie

Binnen onze organisatie zijn de fysieke en organisatorische ontwikkelingen steeds duidelijker zichtbaar. Zo zijn de stappen voor de indiensttreding van de BOA's gezet en zijn er mooie werkplekken met alle benodigde voorzieningen voor hen ingericht. Daarnaast bereiden wij ons zorgvuldig voor op de komst van nieuwe collega's, onder meer de medewerkers die vanuit de Bedrijfsvoeringsorganisatie West Betuwe bij ons in dienst treden. Voor deze colle-

ga's vinden wij een warm en goed georganiseerd welkom van groot belang, zodat zij zich snel thuis voelen en soepel kunnen landen binnen onze organisatie

Hieronder het overzicht per programma van de afwijkingen die van invloed zijn op de ontwikkeling van het voorlopige resultaat 2026. Deze worden, samen met de overige neutrale aanpassingen zoals mutaties in de reserves, opgenomen in de begrotingswijziging die als bijlage achterin deze voortgangsrapportage is toegevoegd.

Mutaties programma's 1^e VGR 2026 (bedragen x 1.000)	
Leefomgeving	460
Vitale Stad	-24
Mens & Samenleving	-
Inwoners	-185
Algemene dekkingsmiddelen	47
Totaal effect 1e voortgangsrapportage	*297

* Afrondingsverschil van 1

De ontwikkeling van het jaarrekeningsaldo 2026 ziet er als volgt uit:

Ontwikkeling van het jaarrekeningsaldo 2026 (bedragen x 1.000)	
Stand begroting 2026	1.113
Effecten 1 ^e voortgangsrapportage	297
Geraamd saldo na 1e voortgangsrapportage	1.410

De structurele doorwerking naar 2027-2029 van rond de - € 0.2 miljoen wordt verwerkt in de begroting 2027.

Besluitvorming

Resumerend stellen wij u het volgende voor:

1. De 1e voortgangsrapportage 2026 voor kennisgeving aan te nemen;
2. In te stemmen met de financiële mutaties van deze Voortgangsrapportage en de begrotingswijziging conform de tabellen op pagina 87 vast te stellen (3e begrotingswijziging).

Programma's

1 Leefomgeving

1.1 Openbare ruimte

Wat willen we bereiken?

De openbare ruimte is van iedereen. We moeten ons er dus allemaal thuis kunnen voelen. Dat maakt dat wij als gemeente het belangrijk vinden om te blijven investeren in de openbare ruimte van Tiel.

We vertalen huidige en toekomstige sectorale beheerplannen in een Meerja-

renprogramma Openbare Ruimte (MJOR). Hierin geven we aan welke projecten we integraal gaan uitvoeren en waar regulier onderhoud óf herinrichting nodig is.

De kwaliteitsslag in de openbare ruimte wordt voortgezet. Dat betekent dat we investeren in schone straten, verzorgd openbaar groen, een opgeruimde buitenruimte en het onderhoud van wegen en fietspaden.

Wat gaan we ervoor doen?

	Actie	Jaar	Voortgang
11.4	Vuilnis rondom afvalcontainers is een doorn in het oog. Samen met inwoners gaan we onderzoeken hoe we dit tegen kunnen gaan, bijvoorbeeld door het aanleggen van containertuintjes. Dit borgen we structureel in de wijkplannen.	C	Op schema De eerste preventieve maatregelen zijn getroffen. De gemeenteraad is in september 2025 geïnformeerd over de voortgang. Ondanks getroffen maatregelen is er in het eerste kwartaal van 2026 een toename van bijplaatsingen gesignaleerd.
11.5	We werken aan het behoud en herstel van de biodiversiteit in onze gemeente. Dit doen we door het verbeteren van kruidenrijke bermen en het vervangen van een groot aantal planten in de perken van de openbare ruimte omdat deze 'op' zijn. We kiezen als gemeente steeds vaker voor een manier van beheer die biodiversiteit ondersteunt.	C	Op schema De geplande renovaties voor 2025 zijn uitgevoerd. De voorbereidingen voor de renovaties in 2026 zijn gestart. Binnen onze ruimtelijke- en beheerprojecten blijft ook in 2026 het werken aan behoud en herstel van de biodiversiteit in onze gemeente nadrukkelijk in beeld.
11.6	We stellen jaarlijks een Jaarprogramma Openbare Ruimte (JOR) op, zodat inwoners precies weten wanneer welk onderhoud in hun buurt wordt uitgevoerd. Hierbij sluiten we zoveel mogelijk aan op de gerealiseerde en nog te realiseren wijkplannen.	C	Op schema Het Jaarprogramma Openbare Ruimte (JOR) 2025 is vastgesteld en diverse (onderhoud)projecten zijn in voorbereiding of worden uitgevoerd. Zie paragraaf 3: Onderhoud kapitaalgoederen.

C = continu proces

1.1.7	De herinrichting van de Nieuwe Tielseweg is gestart. Daarnaast wordt uitvoering gegeven aan de revitalisering van Tiel-West. Het uitgangspunt is integraal werken waarbij alle verbeteringen in de wijk van riool, verlichting, wegen tot het groen, in samenhang met elkaar moeten gebeuren.	C	Op schema De revitalisering van Tiel-West en de werkzaamheden aan de Nieuwe Tielseweg zijn in uitvoering. De voortgang van deze werkzaamheden is afhankelijk van de planning en uitvoering van de werkzaamheden door de betrokken nutspartijen.
1.1.8	Bij uitvoering van het onderhoud kijken we naar hoe onze wegen, het groen, de openbare verlichting, rioleringen, verkeersborden en dergelijke erbij staan. Daarnaast kijken we naar de behoefte van bewoners en bepalen dan of en hoe we het onderhoudsniveau van de wijk kunnen verhogen. De vertaling hiervan vindt plaats in het Jaarprogramma Openbare Ruimte (JOR), het Meerjarenplan Openbare Ruimte (MJOR) en de wijkplannen.	C	Op schema We betrekken inwoners bij de totstandkoming en uitvoering van de (wijk)plannen. Bij projecten in de openbare ruimte organiseren we in de voorbereidingsfase bewonersavonden waar inwoners hun ideeën, voorkeuren en aandachtspunten kunnen uiten. Informatie uit de (wijk)plannen wordt verwerkt in de projecten. Deze vorm van participatie zorgt voor meer betrokkenheid en draagvlak tijdens uitvoering van de (wijk)plannen.
1.1.10	Het dagelijks onderhoud, de vervanging en het tegelijkertijd verduurzamen van de openbare verlichting brengen we de komende jaren structureel op orde.	C	Op schema In de afgelopen jaren zijn traditionele armaturen in grootschalige projecten vervangen door ledverlichting. Ruim 75% van de armaturen zijn led. Dit jaar wordt gestart met het vervangen van de laatste conventionele armaturen.
1.1.11	Het project 'Tiel speelt' is in 2025 afgerond. Met de overdracht van speelplekken blijven we doorgaan. We blijven op deze manier zorgen voor voldoende fijne speelplekken voor alle kinderen van 0-12 jaar in Tiel.	C	Op schema In 2026 gaan we van start met het ontwikkelen van beleid voor spelen en bewegen. Hiermee willen we spelen en bewegen beter verankeren binnen onze gemeente want op dit moment ontbreken hiervoor nog duidelijke kaders.
1.1.13	De behoefte aan concretisering van het beheer en aanpassingen aan de openbare ruimte vanuit ondersteunend beleid is opgenomen in een Integraal Maatschappelijk Beheerkader (IMBK). In het Meerjarenprogramma Openbare Ruimte (MJOR) 2026-2030 wordt deze behoefte aan een kwaliteitsslag in de openbare ruimte vertaald in concrete plannen.	C	Op schema Het Integraal Maatschappelijk Beheerkader (IMBK) wordt in 2026 ter besluitvorming voorgelegd aan het college. Voor financiële consequenties die niet binnen de bestaande programma's kunnen worden opgevangen, wordt besluitvorming gevraagd in de begroting.

11.14	We werken aan een inhoudelijk helder en uitvoerbaar gemeentelijk havenbeheer door het eerst op orde brengen van de basis.	2025-2027	Op schema Het Actieplan havens is in december 2025 vastgesteld. De raad is in januari 2026 hierover geïnformeerd. We zijn een intentieovereenkomst aangegaan met de gemeenten Arnhem en Nijmegen voor een gezamenlijke doorontwikkeling van havenbeheer.
-------	---	-----------	--

Nieuwe beleidsontwikkelingen

Op ieder programmaonderdeel heeft de gemeente te maken met een continue ontwikkeling van de omgeving. Het gaat hier om (beleids)ontwikkelingen op zowel lokaal, regionaal als nationaal niveau.

Lokaal niveau

De uitbreiding van Medel vraagt om een aanpassing van de bebouwingscontour vanuit de Wegenwet en de wegenlegger. Het gaat hierbij om de officiële grens die door de gemeente in het omgevingsplan wordt vastgelegd om stedelijk gebied (de bebouwde kom) af te bakenen van het buitengebied.

Dit geeft aanleiding om meteen alle bebouwingscontouren waaronder houtkap, jacht en geur te herzien.

Voordat de wegenlegger aangepast kan worden, moet eerst de bebouwde komgrens vastgesteld worden door de gemeenteraad en Gedeputeerde Staten. Nadat de bebouwde komgrenzen zijn vastgesteld, moet de aangepaste bebouwde komgrens door middel van het (ver)plaatsen van bebording aangegeven worden.

Er zijn nieuwe richtlijnen van het RVV (Reglement verkeersregels en verkeersstekens 1990) voor verkeersborden. Dit

betekent dat de bebouwde komborden er anders uitzien. Voor een uniforme uitstraling worden daarom alle bebouwde komborden vervangen.

De recente inspectie van civiele kunstwerken valt ongunstiger uit dan gedacht. Bij bijna 10% van de kunstwerken speelt een veiligheidsprobleem dat in 2026 verholpen moet zijn. Oorzaken van deze problemen zijn dat het gebruik van de kunstwerken is toegenomen, er gaat meer en zwaarder verkeer over bruggen dan waar ze voor ontworpen zijn. En daarnaast is regelgeving in de loop van de jaren aangescherpt. In de tweede voortgangsrapportage komen we hier op terug. Mochten er in de tussentijd acute reparaties of vervangingen nodig zijn dan voeren we die uit en nemen de financiële gevolgen mee in de tweede voortgangsrapportage.

Regionaal niveau

AVRI

De relatie tussen de gemeente Tiel en Avri en de gemaakte IBOR-afspraken zijn geëvalueerd. Hierbij is gekeken naar de financiële doelstellingen, de behaalde resultaten, samenwerking en aansturing. De uitkomsten van deze evaluatie worden binnenkort met het college van burgemeester en wethouders en gemeenteraad gedeeld.

Omgevingsdienst Rivierenland (ODR)

De Omgevingsdienst Rivierenland (ODR) werkt aan het nakomen van de gestelde robuustheidscriteria, maar voldoet momenteel nog niet aan de omzeteis van € 16,5 miljoen op milieutaken.

Daarom start de ODR met twee programma's: taakuitbreiding (het omzetten van opties naar concrete opdrachten en budgetten) en fusie (onderzoek naar impact, nabijheid en financiële voor- en nadelen). Onlangs is namens de deelnemende colleges een brief aan de staatssecretaris gestuurd met het verzoek om extra tijd voor het uitvoeren van deze programma's.

Nationaal niveau

De Europese Natuurherstelverordening bepaalt dat de natuur in steden niet mag afnemen. In de landelijke uitwerking hiervan is onder meer vastgelegd dat het aantal bomen tot 2030 niet mag dalen. Gemeenten moeten deze regels opnemen in hun lokale beleid.

1.2 Verkeer, parkeren en mobiliteit

Wat willen we bereiken?

De gemeente Tiel ligt centraal, tussen de stedelijke gebieden van Arnhem, Nijmegen, Den Bosch en Utrecht. Het trein- en busstation in Tiel is van grote waarde voor de verbinding met andere stedelijke regio's. Samen zorgen weg, water en spoor voor een goede bereikbaarheid en dat willen we zo houden.

Dat betekent dat we in nauw overleg met de regiogemeenten en de provincie Gelderland ons sterk maken voor vermindering van files op de autosnelwegen en het op peil houden van de openbaar vervoervoorzieningen in de regio.

Lokaal zorgen we dat onze binnenstad en onze woonwijken vlot en veilig bereikbaar zijn per auto, met het openbaar vervoer, de fiets en te voet.

Wat gaan we ervoor doen?

	Actie	Jaar	Voortgang
1.2.1	Via de regionale Mobiliteitsagenda maken we ons sterk voor het verbeteren van de hoofdinfrastructuur. We steunen de regionale aanpak voor de verbreding van de A15 in aansluiting op de A2 (knooppunt Deil). We ondersteunen de plannen om de spoorlijn Tiel-Geldermalsen aansluitende verbindingen naar de grote steden te geven.	C	Op schema Regio Rivierenland stelt, in samenspraak met (economisch) belanghebbenden, een plan van aanpak op voor de lobby om de A15 tussen knooppunt Deil en Echteld te verbreden. We zijn met Regio Rivierenland, de Groene Metropool Regio en de provincie Gelderland in gesprek over versterking van de spoorlijn Arnhem-Tiel. We zetten in op: • Behoud van de directe verbinding met Arnhem. • Doortrekken van de verbinding tot Geldermalsen (opheffen knip Tiel). • Nieuw station in de buurt van het Amsterdam-Rijnkanaal (Station Medel). • Frequentieverhoging. • Elektrificatie tussen Tiel en Elst.
1.2.3	We creëren een goede parkeerbalans in en rondom onze binnenstad waarbij we rekening houden met toekomstige ontwikkelingen binnen dit gebied.	2024-2026	Op schema In het vierde kwartaal van 2025 zijn nieuwe slagbomen geplaatst en aansluitend daarop een nieuw betaalsysteem geïnstalleerd in parkeergarage Westluidense Poort. Vanaf 2026 vinden er aanpassingen plaats aan het parkeersysteem op de parkeerterreinen Oude Haven en Poort van Santwyck. Naar aanleiding van moties over het parkeren aan de west- en oostkant van de binnenstad is medio 2025 een parkeerbalans opgesteld voor de binnenstad en omgeving. Deze parkeerbalans is ambtelijk afgerond en heeft als input gediend voor verdere besluitvorming. In het najaar van 2026 wordt een nieuw parkeeronderzoek uitgevoerd en de parkeerbalans op de uitkomsten hiervan aangepast.

C = continu proces

1.2.4	In het raadsvoorstel voor de vaststelling van het Actieplan Mobiliteit zijn onder andere voorstellen opgenomen voor de herinrichting en/of uitbreiding van parkeerterreinen. In 2025 voeren we de nog openstaande acties uit het Actieplan Mobiliteit uit.	2025-2026	Op schema De maatregelen die zijn opgenomen in het Actieplan Mobiliteit voeren we uit als onderdeel van het groot onderhoud aan wegen en rioleringen (meekoppelkansen). Op basis van de op te stellen parkeerbalans (1.2.3) ontwikkelen we een voorstel voor de herinrichting en/of uitbreiding van de overige parkeerterreinen rond de binnenstad, inclusief de Waalkade.
1.2.5	We leggen de rondweg van Passewaaij aan met de ontwikkeling van de buurten 9, 10 en 11.	C	Op schema Het gebiedsprogramma is vastgesteld door de gemeenteraad. De uitwerking van de eerste fase naar een stedenbouwkundig plan is in volle gang. Alle onderzoeken zijn in uitvoering. Daarbij wordt de rondweg van Passewaaij expliciet meegenomen. De realisatie van de rondweg van Passewaaij om de buurten 9, 10 en 11 heen, staat gepland parallel aan de woningbouw in de eerste fase.
1.2.6	We vormen een bestemmingsreserve voor een betere aansluiting van Passewaaij op het hoofdwegennet door een nieuw aan te leggen Westelijke Ontsluitingsweg We overleggen met de regio, de provincie en de Rijksoverheid om dit mede mogelijk te maken.	C	Op schema In maart 2026 heeft de gemeenteraad een budget van € 9 miljoen vrijgegeven voor de definitie- en ontwerpfasen van de Westelijke Ontsluitingsweg die in mei 2026 van start gaat. We blijven in gesprek met de gemeente West Betuwe, de provincie Gelderland en het Rijk over dit voorkeursalternatief.
1.2.7	We vinden dat we onze schoolgaande jeugd extra moeten beschermen in het verkeer. Samen met de schoolbesturen, ouders en de buurt werken we aan verbetering van de verkeersveiligheid in en om onze scholen. Hierbij betrekken we ook de schoolroutes.	C	Op schema Medio mei 2026 wordt SBO De Wissel aan de Gasthuislingelaan voorzien van een schoolzone en de omgeving verbeterd. In Tiel-West wordt de herinrichting van de schoolzone van de Prins Maurits-school meegenomen in het wijkbrede revitaliseringsproject Tiel-West (uitvoering 2025-2027). Er worden voorbereidingen getroffen voor het opstellen van een actieplan dat breed inzetbaar is op verschillende scholen. Een onderdeel hiervan is het in kaart brengen en beoordelen van de school-thuisroutes. Ons streven is om dit actieplan, samen met de Prins Willem Alexanderschool aan de Grotebrugse Grintweg, na de zomervakantie van 2026 verder uit te werken. Ook na 2026 blijven we maatregelen nemen ter verbetering van de verkeersveiligheid in en om onze scholen.

1.2.8	We hebben een besluit genomen over het voorkeursalternatief voor de aanleg van een fiets- en wandelvriendelijke verbinding over het Amsterdam-Rijnkanaal. We zetten verder in op de realisatie van de verbinding in het kader van de 'Gastvrije Waaldijk' en het uitgevoerde haalbaarheidsonderzoek.	2024-2027	Op schema Het haalbaarheidsonderzoek in het kader van de 'Gastvrije Waaldijk' is afgerond. De gemeenteraad heeft het voorkeurscenario vastgesteld. Samen met het college van burgemeester en wethouders van Neder-Betuwe zijn we gestart met een lobby om de stakeholders en Rijkswaterstaat mee te krijgen in de realisatie van de voorkeursverbinding.
1.2.9	Op basis van het regionale Uitvoeringsplan bij de Mobiliteitsagenda 2023-2026 werken we een voorstel uit voor de aanleg van een snelle fietsroute Zaltbommel-Geldermalsen-Tiel-Kesteren-Buren.	2024-2027	Gedeeltelijk op schema We verkennen samen met Regio Rivierenland alternatieve mogelijkheden, zoals opgenomen in het regionale Uitvoeringsplan Mobiliteit 2023-2026. We werken hiervoor geen nieuw voorstel uit. Binnen gemeentelijke gebiedsontwikkelingen wordt zoveel als mogelijk ingespeeld op de wens van de voorgestelde doorfietsroute.
1.2.10	We gaan voor het in stand houden van de huidige dienstregeling van onze veerpont tussen Wamel en Tiel. Dit is een belangrijke verbinding voor onze schoolgaande jeugd, voor werknemers en voor recreanten. We pakken dit in regionaal en provinciaal verband op.	C	Op schema Om de financiële gevolgen van de versobering van de provinciale bijdrage aan de exploitatie van de voetveer Pomona gezamenlijk op te vangen zijn in overleg met de gemeente West Maas en Waal afspraken gemaakt over een verhoging van hun financiële bijdrage aan het voetveer.
1.2.11	We maken meer onbewaakte fietsenstallingen bij winkels in de binnenstad en verbeteren de vindbaarheid van de fietsenstalling bij Zinder.	2024-2026	Gedeeltelijk op schema Bij de herinrichting van de binnenstad vervangen we de bestaande fietsenrekken en breiden we het aantal stallingsplekken uit met ruim 200 'fietsnietjes.' Daarnaast komen er meer mogelijkheden om fietsen dichtbij winkels te stallen. We denken nog na over het verbeteren van de vindbaarheid van de fietsenstalling bij Zinder.
1.2.12	We werken mee aan de implementatie van de Data Top 15 in het kader van het landelijk project Digitalisering Mobiliteitsdata.	C	Op schema We nemen deel aan het landelijke verplichte Data Top 15 proces dat de provincie Gelderland leidt. In 2018 is een bestuurlijke afspraak vanuit de Rijksoverheid ingezet om 15 soorten mobiliteitsdata en infrastructuur landelijk te digitaliseren.

Nieuwe beleidsontwikkelingen

Op ieder programmaonderdeel heeft de gemeente te maken met een continue ontwikkeling van de omgeving. Het gaat hier om (beleids)ontwikkelingen op zowel lokaal, regionaal als nationaal niveau.

Lokaal niveau

Parkeerbonds

Door investeringen en beleidskeuzes in de afgelopen jaren is het parkeerbonds opgedroogd. Dit jaar zijn de mogelijkheden om het fonds aan te vullen in kaart gebracht. Op basis hiervan worden keuzes aan de gemeenteraad voorgelegd.

Parkeren Waalkade

Medio 2026 worden er 75 permanente parkeerplaatsen gerealiseerd op de Waal-

kade. Daarnaast komen er ook 129 incidentele parkeerplaatsen voor gebruik tijdens grotere evenementen.

Openbaar vervoer

Arriva heeft het busnetwerk in en rond Tiel aangepast met onder andere twee andere buslijnen over de bedrijventerreinen Kellen en Medel. We gaan dit jaar de tijdelijk ingerichte bushaltes ombouwen naar een permanente situatie.

Financiële afwijkingen

Binnen dit programma rapporteren we de volgende afwijkingen van de begroting van meer dan € 75.000.

Onderwerp	2026	2027	2028	2029
Verkoop woonhuis Grote Brugsegrintweg 63; de verkoopprijs bedraagt € 180.000, de kosten en afschrijving van de boekwaarde in totaal € 107.500	72V			
Verkoop gronden aan de Binnenmolenstraat en bij het crematorium	653V			
Planvorming en onderzoek voor het vinden van een nieuwe bestemming van de St. Maartenskerk (incl. participatie)	210N			
De vaststelling van de werkbegroting 2026 van het Integraal Beheer van de Openbare Ruimte (IBOR) door de Avri leidt tot een kostenstijging van € 277.000. Daarvan dekken we € 117.000 structureel uit middelen voor loon- en prijsstijgingen en areaaluitbreiding en € 123.000 incidenteel uit lagere kapitaallasten als gevolg van vertraging bij investeringen. Voor een bedrag van € 37.000 in 2026 en € 160.000 vanaf 2027 is nu geen dekking. Bij de voorbereiding van de begroting 2027 willen we bekijken of Avri met minder budget uit kan of dat er wellicht andere (kwaliteits)keuzes gemaakt moeten worden.	37N	160N	160N	160N
Overige afwijkingen < € 75.000	18N			
Totaal afwijkingen programmabudgetten	460V	160N	160N	160N

Budgettaire neutrale mutaties:				
Hogere lasten en baten voor de aanleg kabels door nuts-bedrijven	100	100	100	100
Civiele kunstwerken: besteding overblijvende middelen 2025 in 2026, vanuit reserve	109			
Aanpassing bebouwde komgrenzen in Medel, dekking uit reserve Wegen	80			
Overige afwijkingen < € 75.000	43	5	5	5
Investerings:				
We ronden de renovatie van het pand Cambier van Nooten-laan 1a af. Het gaat met name om de vervanging van de kozijnen en ramen. Daarmee reduceren we het energieverbruik en dragen we bij aan de verduurzaming van onze vastgoed-portefeuille. De kapitaallasten van deze investering dekken we uit de reserve opvang Oekraïners.	730			
Verhoging krediet restauratie Maartenstoren: indexering 2025 en 2026 met dekking uit stelpost loon/prijsindex	130			
Westelijke ontsluitingsweg: Bij de begrotingen 2023 en 2025 is twee maal € 650.000 beschikbaar gesteld voor de voorbereidingskosten van de Westelijke ontsluitingsweg. Hiervan is € 80.000 besteed. De overige € 1.220.000 is nog beschikbaar in een reserve. We stellen voor om dit geld nu toe te voegen aan het krediet van € 9.000.000 dat op 11 maart j.l. beschikbaar is gesteld. De kapitaallasten hiervan dekken we t.z.t. uit de beschikbare reserve.	1.220			
Binnen het moederkrediet openbare ruimte 2025/2026 is nog ruimte voor extra investeringen. We zetten dit budget in voor groenrenovaties en een speelvoorziening in de Asjeslaan. Er is binnen het moederkrediet nu nog een restant van € 52.000	298			
Om ook de laatste 1.500 armaturen van de openbare verlichting te voorzien van LED-verlichting stellen we voor om een krediet van € 300.000 beschikbaar te stellen. De kapitaallasten kunnen gedekt worden door besparing op de energielasten.	300			
Overige afwijkingen op investeringen kleiner dan 75K	73			

2 Vitale Stad

2.1 Wonen en ruimtelijke ontwikkeling

Wat willen we bereiken?

We streven naar een groei naar 50.000 inwoners. We streven naar een goede balans tussen huur- en koopwoningen in alle prijscategorieën. We willen dat onze inwoners in een huis kunnen wonen dat past bij hun inkomen en daarmee ook de doorstroming bevorderen.

Ook onze jongeren moeten hun eerste eigen plekje in Tiel kunnen vinden. We binden hogere-inkomensgroepen aan de stad door de bouw van extra koopwoning-

gen in het middelhoge en hoge segment. Dit is nodig om onze voorzieningen in de toekomst betaalbaar te houden.

We zijn er voor kwetsbare inwoners en bieden hen mogelijkheden voor begeleid en beschermd wonen. We zorgen voor voldoende huisvesting voor vluchtelingen en statushouders.

De huisvesting van arbeidsmigranten willen we meer groeperen, met oog voor de omgeving. We kunnen dit wellicht combineren met tijdelijke huisvesting van andere woningzoekenden, zoals starters en urgent woningzoekenden.

Wat gaan we ervoor doen?

	Actie	Jaar	Voortgang
2.1.1	We stimuleren de bouw van tenminste 2.000 woningen in onder andere de Spoorzone (Veilingkwartier, Teisterbantlaan en Lingehoven), Passewaaij en in de binnenstad. We zetten middelen in om de woningbouw te versnellen.	C	Op schema De woningbouw op het Veilingterrein is in ontwikkeling. In het plan zitten onder andere 110 sociale huurwoningen van Thius. De eerste woningen worden na de bouwvak 2026 opgeleverd. Voor de zomer volgt een geactualiseerde grondexploitatie. Voor Lingehoven zijn de realisatie van het beeldkwaliteitsplan en de wijziging van het omgevingsplan opgestart. Rond de zomer van 2026 gaan beide stukken naar het college van burgemeester en wethouders en worden naar verwachting in het najaar van 2026 behandeld in de gemeenteraad. Voor Passewaaij werken we aan het stedenbouwkundig plan voor de eerste fase en het bijbehorende beeldkwaliteitsplan. De afronding staat gepland voor de zomer van 2026. De omgevingsplannen voor zowel de eerste fase als het overige plangebied worden in procedure gebracht. Daarnaast zijn er in Tiel op diverse andere locaties bouwkransen zichtbaar, zoals bij de Neerrijnenlaan, de Wadenoijsenlaan en de Burgemeester van Welde- renstraat.
2.1.2	Bij nieuwbouwprojecten gaan we uit van 30% sociale woningen. Voor het gebied Passewaaij rekenen we op 25% sociale huur. In de woon(zorg)visie wordt beschreven hoe we willen zorgen voor een goede balans tussen de verschillende prijscategorieën en de verdeling tussen huur- en koopwoningen in de woningvoorraad.	C	Op schema De woonzorganalyse is klaar en onderzoek naar welke woningen nodig zijn wordt voor de zomer afgerond. De concept woon(zorg)visie is rond de zomer gereed. Hierin kijken we naar de balans tussen huur- en koopwoningen en wordt gelet op verschillende prijsklassen, zodat er voor iedereen passende woonruimte is.

C = continu proces

2.1.4	Samen met de woningcorporaties zetten we ons in om het bestaande aanbod van huurwoningen aantrekkelijker en duurzamer te maken. We leggen dit vast in de prestatieafspraken.	C	Op schema De spreiding van sociale huurwoningen binnen de gemeente Tiel is meegenomen in de uitgangspuntennotitie Schaalessprong en bij het opstellen van de nieuwe woon(zorg)visie. In december 2025 zijn de prestatieafspraken voor 2026 met de corporaties ondertekend, nu wordt gewerkt aan de uitvoering van deze afspraken. Met de woningcorporaties voeren we gesprekken over een betere spreiding van sociale huurwoningen. Uitgangspunt is dat 30% van de totale woningvoorraad bestaat uit sociale huurwoningen in eigendom van de woningcorporaties.
2.1.5	We staan open voor collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO) en woonvormen met gezamenlijke voorzieningen, zoals speciale seniorenhofjes, tiny-houses en woningsplitsing.	C	Op schema In de eerste maanden van 2026 zijn geen concrete initiatieven binnengekomen voor collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO). In de eerste fase van de woningbouw in de buurten 9, 10 en 11 in Passewaaij is ruimte gereserveerd om collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO) mogelijk te maken.
2.1.6	Verkamering van woningen gaan we harder aanpakken. Daarbij gebruiken we instrumenten als zelfbewoningsplicht en de inmiddels ingevoerde verhuurvergunning goed verhuurderschap.	C	Op schema Er is een lokaal nachtregister ingevoerd. Op basis hiervan kunnen we gericht toezicht houden. Meldingen van illegale verkamering en onveilige woonsituaties zijn actief opgevolgd. Met de extra beschikbaar gestelde toezicht- en handhavingscapaciteit hebben we onze inzet versterkt.
2.1.7	Voor onze kwetsbare Tielse inwoners realiseren we projecten voor beschermd en begeleid wonen, zoals het project Anders Wonen aan de Lingeweg. In de regio zijn afspraken gemaakt over een goede spreiding van deze voorzieningen.	C	Op schema Op 28 januari 2026 zijn de woonunits van het project Anders Wonen geplaatst aan de Lingeweg. De bewonersbegeleiding is georganiseerd, waardoor de woonunits naar verwachting rond de zomer van 2026 in gebruik worden genomen.
2.1.8	Het streven is om tot centrale huisvesting van arbeidsmigranten te komen. We onderzoeken of dat te combineren is met tijdelijke huisvesting van andere woningzoekenden, zoals starters en spoedzoekers.	C	Niet op schema We blijven in gesprek met initiatiefnemers. Er zijn twee nieuwe initiatieven binnengekomen die getoetst worden op de beleidskaders.

2.1.9	We realiseren meerdere (semi-) permanente locaties voor de opvang van vluchtelingen en statushouders.	C	Op schema De opvang van de Oekraïense vluchtelingen verloopt goed. De gemeente Tiel heeft vanuit het Ministerie voor Justitie en Veiligheid complimenten ontvangen voor het realiseren van de taakstelling voor asielopvang. In februari is een nieuw verdeelbesluit genomen waarvan de verwachting is dat deze per 31 december 2026 in werking zal treden. De taakstelling voor huisvesting van statushouders ligt voor 2026 op schema.
2.1.10	We zetten ons samen met partners gericht in om de woningbouw te versnellen. Met de woningbouwversnelling, inclusief extra instrumentarium en adviezen, willen we in beeld brengen hoe het woningbouwprogramma kan worden uitgebreid voor een groei naar 50.000 inwoners. (Relatie met 2.1.11)	2026	Op schema Om te groeien naar 50.000 inwoners in 2035 werken we aan het uitvoeringsprogramma Schaalsprong en de verankering daarvan in de woon(zorg)visie.
2.1.11	We gaan voor een Latenstein 2.0 waarbij we verkennen hoe dit gebied beter kan worden gepositioneerd met een herziene functie en toekomst. We richten ons hierbij op verbetering van de uitstraling en een toekomstgerichte verdeling van functies zoals bedrijven, kantoren en wonen. (Relatie met 2.1.10)	2026	Op schema Op basis van het uitvoeringsprogramma schaalsprong starten we dit jaar met de verkenning naar een betere positionering van het gebied Latenstein.

Nieuwe beleidsontwikkelingen

Op ieder programmaonderdeel heeft de gemeente te maken met een continue ontwikkeling van de omgeving. Het gaat hier om (beleids)ontwikkelingen op zowel lokaal, regionaal als nationaal niveau.

Lokaal niveau

De Schaalsprong, Toekomstvisie Tiel en Omgevingsvisie

De schaalsprong, Toekomstvisie en Samen leven in Tiel zijn in december 2025 door de raad vastgesteld.

De Schaalsprongopgave werken we uit in een uitvoeringsprogramma. In de omgevingsvisie vertalen we de Toekomstvisie Tiel en de Schaalsprongopgave naar ruimtelijke keuzes.

De concept omgevingsvisie ligt in de zomer van 2026 ter inzage voor het indienen van zienswijzen en wordt in december 2026 aan de gemeenteraad ter besluitvorming voorgelegd.

Pilot gebiedsproces Geldermalsen Oost - Tiel West

Tiel werkt samen met West Betuwe, Provincie Gelderland, Waterschap Rivierenland en Regio Rivierenland aan de 'pilot gebiedsproces Geldermalsen Oost – Tiel West'. In dit proces verkennen we samen de opgaven en kansen in het gebied tussen Geldermalsen en Tiel, en de mogelijkheden voor regionale samenwerking. Daarnaast is deze pilot ook een 'dummy' voor het beoogde regio-programma volgens de Gelderse aanpak gebiedsontwikkeling van de provincie. TwynstraGudde voert deze verkenning namens de vijf partijen uit. Streven is om in juli 2026 een eindrapport op te leveren en in een bestuurlijk gesprek de kansen voor regionale samenwerking en eventuele vervolgstappen te bespreken.

Regionaal niveau

Provinciale Omgevingsvisie en omgevingsverordening

De provincie Gelderland heeft in het tweede kwartaal van 2026 de nieuwe (ontwerp) omgevingsvisie en omgevingsverordening ter inzage gelegd. Vaststelling van de provinciale omgevingsvisie vindt plaats in het najaar van 2026.

Regionaal ruimtelijk perspectief

Onder begeleiding van Regio Rivierenland werken we samen met onze regiogemeenten aan het Ruimtelijk Ontwikkelperspectief voor Rivierenland. Deze integrale visie is richtinggevend voor de doorontwikkeling van de regio en de samenwerking met onze regiogemeenten, de provincie Gelderland en het Rijk. Het Ruimtelijk Ontwikkelperspectief moet antwoord geven op de vraag hoe de regio

er over 25 jaar uitziet, welke keuzes we hierin maken en welke opgaven we als eerste oppakken. Het Ruimtelijk Ontwikkelperspectief is naar verwachting in de zomer van 2027 gereed.

Nationaal niveau

Nota Ruimte

De ontwerp-Nota Ruimte is in het najaar van 2025 ter inzage gelegd en vormt de langetermijnvisie van het Rijk op de inrichting van Nederland tot 2050 (met een doorkijk naar 2100).

Vanwege de grote schaarste aan ruimte neemt het Rijk met deze ontwerp-Nota Ruimte een stevigere regie, waarbij gemeenten en provincies hun plannen moeten afstemmen op nationale keuzes. Tot vaststelling van de ontwerp-Nota Ruimte blijft de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) het geldende rijksbeleid.

Wet versterking regie volkshuisvesting

De Wet versterking regie volkshuisvesting herstelt de centrale regie van overheden om sneller betaalbare woningen te bouwen. Na goedkeuring door de Tweede Kamer op 3 juli 2025 en een reparatiewet (novelle) in maart 2026, ligt het voorstel nu in de Eerste Kamer.

Invoering van de Wet versterking regie volkshuisvesting wordt verwacht in 2026, met een verplicht Programma Volkshuisvesting voor gemeenten. In Tiel bekend onder de noemer Woon(zorg)visie vanwege de integratie van de woonzorgvisie.

Daarnaast introduceert de Wet versterking regie volkshuisvesting verplichte

voorrang bij woningtoewijzing voor specifieke groepen, zoals dakloze gezinnen met minderjarige kinderen, die moet worden geregeld in een Urgentieverordening als onderdeel van de Huisvestingsverordening.

2.2 Binnenstadseconomie en bedrijventerreinen

Wat willen we bereiken?

De aantrekkingskracht van onze binnenstad willen we vergroten. We streven naar een compact en gezellig centrum. Voor creatieve initiatieven die kleur geven aan de stad maken we graag ruimte. Het hart van onze stad is namelijk dé plaats om elkaar te ontmoeten. In het centrum zorgen horeca, de weekmarkt en de vele evenementen voor vertier en vermaak. Ook de schouwburg en de winkels trekken mensen van buiten naar Tiel.

Samen met onze ondernemers en ondernemersverenigingen zorgen we voor een aantrekkelijk vestigings- en ondernemersklimaat. We vinden het belangrijk dat vertegenwoordigers van overheid, ondernemers, onderwijs, onderzoek en omgeving elkaar blijven ontmoeten. Dat stimuleert saamhorigheid en innovatie.

Door onze centrale ligging aan het snelwegennetwerk en dankzij onze havens zijn we een aantrekkelijke gemeente voor ondernemers. Dat uit zich in een sterke economische groei op de bedrijventerreinen.

In samenwerking met de Regio Rivierland versterken we de speerpuntsectoren van onze regionale economie: Logistiek & Vestigingsklimaat bedrijven, Agribusiness en Recreatie & Toerisme.

Wat gaan we ervoor doen?

	Actie	Jaar	Voortgang
2.2.1	We vergroenen het centrum, knappen onze historische steegjes op, passen de bewegwijzering en de bestrating aan en maken de binnenstad autoluw. Daarnaast vervangen we het riool. Dit doen we in goed overleg met inwoners en ondernemers.	C	Op schema De herinrichting van de binnenstad gaat volgens planning. Voor veiligheid tijdens de werkzaamheden is de werfkelder aan de Oliemolenwal extra ondersteund. Het streven is dat de werkzaamheden vóór Appelpop 2026 zijn afgerond.
2.2.2	Ook de Burense Poort pakken we aan. Er komt een betere aansluiting op de binnenstad. Zo ontstaat er niet alleen een mooie aanloop van en naar het centrum, maar ook een fijne verblijfsplek voor zowel inwoners als toeristen.	2027	Niet op schema De herinrichting van de Burense Poort ligt tijdelijk stil. Aanleiding hiervoor is dat hulpdiensten dit gebied door andere lopende werkzaamheden in Tiel momenteel niet goed kunnen bereiken. Daarnaast is extra afstemming nodig met andere ontwikkelingen in en rondom het gebied. De verwachting is dat de werkzaamheden voor de herinrichting van de Burense Poort in de loop van het tweede kwartaal van 2027 worden hervat.
2.2.3	We handhaven de transformatiesubsidie. Daarmee ondersteunen we ondernemers in de binnenstad, bij verplaatsing of verbouwing van hun bedrijf.	C	Op schema Verschillende partijen hebben interesse getoond in de regeling. Dit heeft in 2026 (nog) niet geleid tot toegekende subsidieaanvragen.
2.2.5	Vanuit de gemeente Tiel blijven we participeren in het Regionaal Stimuleringsfonds.	C	Op schema De eerste aanvraagronde van het Regionaal Stimuleringsfonds loopt.
2.2.7	We verplaatsen de coffeeshops naar één gezamenlijke locatie. De leegkomende panden krijgen een andersoortige functie.	2026	Op schema Na overleg met de omgeving is het ontwerp voor de ontsluiting van het gebied aangepast. De verwachting is dat de coffeeshophouders voor de zomer van 2026 de definitieve BOPA-aanvraag (Buitenplanse Omgevingsplanactiviteit) indienen. De gemeenteraad kan daarna een bindend advies over deze aanvragen uitbrengen.

C = continu proces

Nieuwe beleidsontwikkelingen

Op ieder programmaonderdeel heeft de gemeente te maken met een continue ontwikkeling van de omgeving. Het gaat hier om (beleids)ontwikkelingen op zowel lokaal, regionaal als nationaal niveau.

Lokaal niveau

Economische verkenning

In de Toekomstvisie Tiel 2040 - stad en dorpen in balans staat dat we streven naar een meer divers economisch profiel. Logistiek en handel blijven belangrijk, maar zijn niet langer de enige focus. Om beter inzicht te krijgen in ons huidige economische profiel laten we een economische verkenning uitvoeren. De uitkomsten gebruiken we als basis voor toekomstige keuzes en prioriteiten.

Regionaal niveau

Regionaal Economisch Ambitiedocument 2022-2025 (REA)

In Regio Rivierenland werken we met andere gemeenten en het bedrijfsleven aan onze gezamenlijke ambitie om het economisch, sociaal en ecologisch kapitaal in onze regio verder te versterken. Dat doen wij op basis van het **Regionaal Economisch Ambitiedocument 2022-2025 (REA)**.

Samen met het Regionaal Stimuleringsfonds (RSF) richten we ons op de speerpunten agribusiness, logistiek & vestigingsklimaat en recreatie & toerisme. Het proces om te komen tot een nieuw regionaal economisch ambitiedocument is gestart.

Nationaal niveau

Bovengemiddeld knooppunt Tiel-Rivierenland

Tiel-Rivierenland is één van de negen bovengemiddelde knooppunten binnen het landelijk programma Topcorridors.

Samen met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, de provincie Gelderland, Regio Rivierenland en Logistics Valley Rivierenland is een realisatiepact opgesteld. Hierin staan maatregelen om het goederenvervoer beter gebruik te laten maken van de bestaande infrastructuur en van vervoer over water en weg.

Het realisatiepact vormt de basis voor een subsidieaanvraag bij het Rijk via de regeling Specifieke Uitkering Realisatiepacten Goederenvervoercorridors Oost, Zuidoost en Zuid.

Geopolitieke ontwikkelingen

De wereldwijde geopolitieke situatie blijft van invloed ook op de lokale economie. Door aanhoudende onzekerheden stellen bedrijven hun investeringsbeslissingen vaker uit. Dit merken we ook binnen onze gemeente: ondernemers zijn voorzichtiger in hun investeringsbeslissingen.

2.3 Cultuur, cultuurhistorie, recreatie en toerisme, evenementen en citymarketing

Wat willen we bereiken?

Tiel heeft een rijke geschiedenis, vanaf het Romeinse verleden tot aan het heden. We koesteren onze monumenten en de verhalen over onze stad en haar bevolking.

Het Flipje- en Streekmuseum houdt die verhalen levend voor onze inwoners en voor toekomstige generaties. De cultuur-historische waarden en objecten willen we behouden voor de toekomst, want de geschiedenis levert een belangrijke bijdrage aan onze identiteit.

We zijn trots op het cultureel aanbod in onze stad. Met het brede aanbod van het Cultuur Bedrijf Tiel (Agnietenhof en Zinder) verrassen we inwoners en lokken we bezoekers naar onze stad. Een divers aanbod vinden we belangrijk en willen we behouden.

Daarnaast willen we dat al onze inwoners gebruik kunnen maken van ons cultureel aanbod. We willen een gastvrije stad zijn, waar Tielenaren, maar ook mensen van buiten Tiel graag verblijven. Daarom gaan we zorgvuldig om met onze historische binnenstad, de Waal en de uiterwaarden, onze mooie Waalkade en unieke evenementen als het Fruitcorso, Appelpop, en het Dickensfestijn.

We hebben een aantrekkelijk buitengebied. Er zijn de uiterwaarden en mooie vergezichten over de rivier de Waal, over (fruit)boomgaarden en over weilanden. Dit buitengebied draagt bij aan de vitaliteit van onze stad en zorgt voor rust, ontspanning en recreatie.

Wat gaan we ervoor doen?

	Actie	Jaar	Voortgang
2.3.2	Culturele voorzieningen moeten toegankelijk en interessant zijn voor zowel mensen uit Tiel als daarbuiten. Afspraken hierover leggen we vast in een convenant.	C	Op schema We zijn begonnen met de uitvoering van de Cultuurnota. Hiermee houden we cultuur toegankelijk en aantrekkelijk.
2.3.3	We continueren de bestaande cultuurfondsen voor jongeren en volwassenen. Dat geeft volwassenen met een laag inkomen en kinderen uit gezinnen met een laag inkomen de mogelijkheid hun talenten te ontdekken en te ontwikkelen.	C	Op schema De bestaande cultuurfondsen voor jongeren en volwassenen zijn voortgezet.
2.3.6	Door de archeologische opgravingen in Passewaaij en op Medel leren we steeds meer over onze geschiedenis. Deze kennis willen we delen en toegankelijk maken voor een breed publiek. Bij ontwikkelingen in het oude stadscentrum geven we inwoners de kans mee te werken aan publieksofgravingen.	C	Op schema De archeologische opgravingen op bedrijventerrein Medel zijn tentoongesteld in het Flipje- en Streekmuseum. Sinds maart 2026 is er de TielScope op de Tolhuiswal. Deze interactieve verrekijker neemt bezoekers mee op een virtuele dronevlucht door 6000 jaar Tielse geschiedenis, met speciale aandacht voor de archeologische opgravingen op bedrijventerrein Medel.

C = continu proces

2.3.7	Bij stadsontwikkeling kijken we hoe we cultuurhistorische waarden en objecten kunnen behouden voor de toekomst.	C	Op schema In maart 2026 zijn de Tielse buurten Badhuisplein en Vinkenhof aangewezen als beschermde stadsgezichten. De eerste aanwijsrondes van monumenten zijn gestart.
2.3.10	We spreken onze waardering uit voor grote evenementen als het Fruitcorso en Appelpop. Samen met de organisatoren kijken we hoe we deze evenementen kunnen behouden voor de toekomst. De transformatie van de Waalkade in een volwaardig evenemententerrein is in uitvoering. Het terrein wordt geschikt gemaakt voor evenementen en recreatie waarbij het groene karakter van de Waalkade behouden blijft.	C	Op schema Wij werken samen met het Fruitcorso aan een toekomstbestendige uitvoering van dit evenement, voortbouwend op het onderzoek uit 2025. Appelpop gaat in 2026 door en is voor het eerst een betaald evenement. Bij de jaarlijkse evaluatie van dit evenement kijken we wat deze wijziging voor gevolgen heeft. De drainagewerkzaamheden aan de Waalkade verlopen volgens planning en vormen geen belemmering voor de geplande evenementen.
2.3.11	We faciliteren kleinere evenementen in onze stad en we onderzoeken de mogelijkheid voor een nieuw zomerfestival.	C	Op schema Diverse kleinere evenementen in Tiel hebben subsidie ontvangen om hun activiteiten te kunnen organiseren.
2.3.12	We willen zorgen voor een betere aansluiting op wandelpaden, klompenpaden en struinroutes. Met de aanleg van een Klompenpad Tiel versterken we onze aansluiting op wandelpaden en onze toeristische en recreatieve mogelijkheden.	C	Op schema In samenspraak met vrijwilligers zijn de voorbereidingen en aanleg voor een Klompenpad Tiel gestart. Via de Regio Deal is subsidie toegekend om de samenwerking rond recreatieve routenetwerken te versterken en de kwaliteit daarvan te verbeteren. De regionale uitwerking van dit plan is inmiddels gestart.
2.3.13	In 2025 vieren we 6000 jaar handel in Tiel. Hiervoor treffen we dit jaar de voorbereidingen en investeren we extra in het vormgeven van de verhaallijn Handel en Hanzestad.	2025-2026	Op schema De 6000 jaar Tiel Experience in de Sint-Maartenskerk begin 2026 was een groot succes waar meer dan 10.000 bezoekers op af zijn gekomen. Het jubileumjaar wordt op 21 juni 2026 feestelijk afgesloten met het Zonnewende-feest.
2.3.14	We brengen een muurschildering aan op de buitenmuur van de grote toren van de Agnietenhof. Deze muurschildering draagt bij aan de uitstraling van het cultuurcluster Westluidense Poort en de entree van de binnenstad.	2026	Afgerond De muurschildering is in het eerste kwartaal van 2026 gerealiseerd en feestelijk onthuld.

Nieuwe beleidsontwikkelingen

Op ieder programmaonderdeel heeft de gemeente te maken met een continue ontwikkeling van de omgeving. Het gaat hier om (beleids)ontwikkelingen op zowel lokaal, regionaal als nationaal niveau.

Lokaal niveau

Oprichting Cultuurplatform

Met het culturele veld hebben we gewerkt aan de oprichting van een Cultuurplatform, zoals ook benoemd in de Cultuurnota 2025.

Regionaal niveau

Geen nieuwe ontwikkelingen.

Nationaal niveau

Geen nieuwe ontwikkelingen.

2.4 Klimaat, duurzaamheid en energie

Wat willen we bereiken?

Om Tiel een duurzame toekomst te geven, omarmen we de 17 wereldwijde duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties.

We gaan de gebouwde omgeving verduurzamen. Klimaatadaptatie staat centraal: het tegengaan van hittestress, ecologisch beheer van de openbare ruimte, het zoveel mogelijk vergroenen van onze woon- en leefomgeving, het opwekken van duurzame energie, hergebruik van materialen en een goed waterbeheer (opvang klimaatbuien en omgaan met droge perioden).

Het zijn belangrijke zaken, waar we ons graag voor inzetten. Een goede biodiversiteit beperkt zich niet tot natuurgebieden: juist ook binnen de stadsgrenzen groeit en bloeit de flora en fauna die bijdraagt aan biodiversiteit. En die willen we behouden en versterken.

Wat gaan we ervoor doen?

	Actie	Jaar	Voortgang
2.4.1	We sluiten ons aan bij de Global Goals gemeenten en nemen deze doelen als uitgangspunt voor ons gemeentelijk beleid. We kiezen voor jaarthema's om onze acties te concentreren en een zo groot mogelijk bereik te halen.	C	Gedeeltelijk op schema We nemen de Global Goals mee in onze besluitvorming. Het kiezen van jaarthema's past niet bij de integrale benadering van de scope van de Global Goals.
2.4.2	We zetten ons in om energiearmoede tegen te gaan.	C	Op schema In de eerste helft van 2026 zijn door de aanpak van EnergieVitaal bij ongeveer 250 huishoudens één of twee middelgrote energiemaatregelen uitgevoerd.
2.4.3	Via het Energieloket Rivierenland stimuleren en informeren we onze inwoners over verduurzaming van hun woning.	C	Op schema In de eerste helft van 2026 is aan ongeveer 200 huishoudens een isolatiesubsidie vanuit het Nationaal Isolatie Programma (NIP) uitgekeerd.
2.4.4	Uitvoering van de Warmtetransitievisie Tiel. We stimuleren het isoleren van gebouwen en besparen van energie, onderzoeken de mogelijkheden voor een warmtenet Tiel-West, zoeken naar toekomstbestendige warmtebronnen en verduurzamen ons eigen vastgoed.	C	Op schema We werken aan het Warmteprogramma met als doel dit begin 2027 ter vaststelling aan de gemeenteraad voor te leggen.
2.4.5	We stimuleren energieopwekking door het installeren van zonnepanelen op daken van bedrijfsgebouwen, woningen en overheidsgebouwen. Waar nodig en mogelijk, passen we onze regelgeving hiervoor aan, zodat bijvoorbeeld zonnepanelen geplaatst kunnen worden op garages en schuurtjes die horen bij particuliere gemeentelijke monumenten.	C	Op schema In de gemeente Tiel zijn twee grootschalige initiatieven voor duurzame energieopwekking gestart met het uitwerken van hun plannen langs de A15. Het gaat om de ontwikkeling van wind-energie (Energiepark Wadenhoijen) en zonne-energie (Energiepark Bergakker), waarbij initiatiefnemers na goedkeuring van de gemeente volop bezig zijn met de haalbaarheid. De initiatiefnemer van Energiepark Bergakker is gestart met de participatiefase. Voor beide initiatieven loopt het participatietraject door tot in 2027.

C = continu proces

2.4.6	Samen met partijen als Rijkswaterstaat en Prorail, werken we aan het OER-programma (Opwek Energie Rijksvastgoedgronden) waarbij we verkennen waar en hoe we met steun van de omgeving grootschalig energie kunnen opwekken op Rijksgronden. Bij deze verkenning betrekken we ook het initiatief De langste boomgaard van Europa: 33 kilometer aan fruit-, laan- en sierbomen, geplant in de groene strook tussen de A15 en het geluidsscherm van de Betuweroute (2.4.10 - vervalt hiermee).	2030	Gedeeltelijk op schema De verkenningsfase voor de 'Energiecorridor A15-Betuweroute', een initiatief van Rijk en regio om grootschalige zonne-energie op te wekken langs de A15 en het spoor, is gestart. In deze fase, die tot eind 2026 duurt, wordt het initiatief getoetst op uitvoerbaarheid, vergunbaarheid en financiële haalbaarheid.
2.4.7	We blijven binnen de regio samenwerken aan de energiestrategie en kijken naar mogelijkheden in de gemeente Tiel. Kansrijke mogelijkheden voor Tiel worden uitgewerkt.	C	Op schema We werken binnen de RES (Regionale Energie Strategie) aan het Regionaal Programma Energiesysteem, netbewust bouwen en het opzetten van een Energiehuis.
2.4.8	We werken samen met het bedrijfsleven aan duurzame bedrijventerreinen.	C	Op schema Het programma Circulaire Fabrieken is gestart. Bedrijven die producten maken of grondstoffen verwerken (zogenaamde maakbedrijven) kunnen via VNO-NCW en de Regio Deal Rivierenland ondersteuning krijgen bij circulaire stappen zoals het hergebruik van grondstoffen en het verminderen van afval en energieverbruik. Op Bedrijvenpark Medel is inmiddels het eerste netneutrale en energie-onafhankelijke bedrijventerrein van Europa gerealiseerd. Vanwege het grote succes en aanhoudende netcongestie werken ondernemers aan een tweede Energy Hub, en laten zij via een quickscan de individuele energiebehoeften en optimalisaties bij bedrijven op bedrijvenpark Medel in kaart brengen.
2.4.9	Bij grote stedelijke ontwikkelingen zoals in de binnenstad, de Spoorzone en Passewaaij, nemen we klimaatadaptatie meteen mee, door wateropvang, waterberging en vergroening.	C	Op schema Bij de uitvoering van nieuwe plannen zoals in Lingehoven en bij Passewaaij 9, 10 en 11 houden we rekening met wateropvang en -berging en zetten we extra in op vergroening.
2.4.11	We stellen een ecologisch beleid op en zetten ons in om de bewustwording te vergroten over biodiversiteit en het omgaan met de natuur.	C	Gedeeltelijk op schema We verkennen of ecologisch beleid wenselijk is en hoe dit het beste kan worden vormgegeven. Daarnaast organiseren we, als uitbreiding van het NK-tegelwippen, een uitdeelactie van inheemse planten ter bewustwording van de biodiversiteit.
2.4.12	Bij alle ruimtelijke initiatieven kijken we welke ecologische waarden ingebracht en versterkt kunnen worden.	C	Op schema We zijn gestart met twee projecten voor de steenuil, waarbij landschapselementen worden aangelegd en nestkasten worden geplaatst.

Nieuwe beleidsontwikkelingen

Op ieder programmaonderdeel heeft de gemeente te maken met een continue ontwikkeling van de omgeving. Het gaat hier om (beleids)ontwikkelingen op zowel lokaal, regionaal als nationaal niveau.

Lokaal niveau

Isolatiesubsidie koopwoningen (Nationaal Isolatieprogramma)

De gemeente Tiel voert sinds 2024 het Nationaal Isolatieprogramma (NIP) uit voor de verduurzaming van slecht geïsoleerde koopwoningen. Begin 2027 start een nieuwe uitvoeringstranche, waarin samen met het Energieloket Rivierenland extra wordt ingezet op communicatie en werving.

In dat kader willen we het maximale subsidiebedrag per huishouden verhogen met middelen uit de decentralisatie-uitkering klimaat en energie. Hiervoor voegen we € 250.000 uit deze regeling toe aan de NIP-middelen. Daarmee stijgt de maximale subsidie naar € 1.750 per huishouden.

Regionaal niveau

Doorontwikkeling Energiehuis

In regionaal verband werken we aan de oprichting van een Energiehuis als door-

ontwikkeling van het energieloket. Het Energiehuis bundelt advies en ondersteuning rond verduurzaming op één plek, zodat inwoners straks makkelijker hulp en informatie kunnen vinden.

We onderzoeken of ondersteuning voor mkb-ondernemers in het Energiehuis kan worden ondergebracht, als opvolging op het Duurzaam Ondernemers Energieteam (DOE).

Nationaal niveau

Prioriteringskader Autoriteit Consument en Markt (ACM)

De Autoriteit Consument & Markt (ACM) heeft een maatschappelijk prioriteringskader vastgesteld voor de verdeling van schaarse netcapaciteit.

Vanaf 1 juli 2026 worden alle aanvragen voor transportcapaciteit, voor zowel groot- als kleinverbruik, op een wachtlijst geplaatst, waarbij aanvragen met een maatschappelijk belang, zoals woningbouw, voorrang kunnen krijgen. Dit prioriteringskader vraagt om een aangepaste werkwijze van gemeenten bij het aanvragen van netcapaciteit bij netbeheerders.

Financiële afwijkingen

Binnen dit programma rapporteren we de volgende afwijkingen van de begroting van meer dan € 75.000.

Onderwerp	2026	2027	2028	2029
Overige afwijkingen < € 75.000	24 N			
Totaal afwijkingen programmabudgetten	24 N			
Budgettair neutrale mutaties:				
Het budget Woningbouwversnelling wordt onderdeel van budget Schaalsprong / Toekomstvisie in programma 4 inwoners.	300			
Uitgaven (200K) en inkomsten (600K) invoering nachtregister (verblijfsbelasting) overgeheveld naar Programma 4 inwoners.	400	400	400	400
Project 6000 Tiel (dekking algemene reserve)	110			
Project museum Stijlkamer (100K bijdragen derden en 45K jaarrekeningresultaat 2025)	145			
Uitvoeringsprogramma Schaalsprong (dekking algemene reserve)	400			
Verhoging budget isolatieaanpak (dekking stelpost decentralisatie uitkering klimaatmiddelen)	250			
Overige afwijkingen < € 75.000 • dekking algemene reserve 165K • Reserve monumenten 60K • Stelpost algemene uitkering 39K • Bijdrage derden 15K	279			
Investerings:				
Investerings Cultuurbedrijf (kapitaallasten gedekt in begroting)	650			

3 Mens en Samenleving

3.1 Zorg, participatie en zelfredzaamheid

Wat willen we bereiken?

We willen dat in Tiel iedereen mee kan doen in en aan onze samenleving. De eigen verantwoordelijkheid en mogelijkheden van mensen vormen voor ons het uitgangspunt. Alles begint bij de vraag van de inwoner.

Ondersteuning organiseren we zo dichtbij mogelijk. We zetten in op preventie en bieden gerichte hulp aan inwoners die het niet op eigen kracht kunnen. We geven ruimte voor persoonlijk contact, bieden maatwerk als de inwoner daar het meest bij gebaat is en houden het financieel beheersbaar.

We hebben een goede sociale basis nodig. Deze basis vormt de optelsom van alle voorzieningen die in Tiel ertoe bijdragen dat mensen in staat zijn om voor zichzelf te zorgen en zich in sociale situaties staande weten te houden.

We willen ook in Tiel de krappe arbeidsmarkt benutten om extra mensen die nu aan de kant staan naar werk- of leerwerktrajecten te begeleiden. We versterken werkzoekenden, medewerkers en werkgevers bij het ontdekken, benutten en vergroten van talenten.

Al deze acties bereiken we niet alleen. We doen dit samen met inwoners, verenigingen, stichtingen, ondernemers en andere samenwerkingspartners. Samen kunnen we onze fijne leefomgeving behouden en er voor elkaar zijn!

Wat gaan we ervoor doen?

	Actie	Jaar	Voortgang
3.1.2	De gemeente Tiel is aanjager van het Armoedepact. We bouwen verder aan de samenwerking met bestaande en nieuwe partijen. We streven ernaar om elkaar beter te begrijpen en om de beschikbare voorzieningen voor inwoners die ondersteuning nodig hebben effectiever te benutten. Daarnaast willen we het begrip voor inwoners die in armoede leven vergroten.	C	Op schema Het Armoedepact is actief voortgezet, onder meer met een goedbezochte bijeenkomst op 26 maart 2026 die in het teken stond van de voorzieningenwijzer en de Participatiewet in balans. De pilot met Plinkr Financiële Coaching, een digitale coachingsmethode die inwoners met schulden helpt op weg naar een financieel gezonde toekomst, is vanaf januari 2026 verder uitgebouwd. We zien hiermee een geleidelijke stijging van het aantal coachingstrajecten. In november 2025 is de motie 'Meer kennis van budgetteren' aangenomen. Mede naar aanleiding van deze motie werken we sinds het tweede kwartaal van 2026 met De Voorzieningenwijzer, een tool waarmee inwoners eenvoudig kunnen zien op welke minimaregelingen zij mogelijk recht hebben en waarmee we het bereik van onze voorzieningen vergroten. Daarnaast heeft het college van burgemeester en wethouders Tielse scholen opgeroepen om gebruik te maken van een landelijke subsidie voor financiële educatie. Ook hebben acht klassen in het voortgezet onderwijs budgetteerlessen gevolgd. Sinds medio maart 2026 werken we met een digitale 'snelbalie' waardoor inwoners op een eenvoudige en snelle manier de Individuele Inkomenstoelag (IIT) kunnen aanvragen. Vanaf het tweede kwartaal van 2026 hangen er posters in de gemeente Tiel met daarop een rechtstreeks telefoonnummer dat inwoners anoniem kunnen bellen voor hulp bij geldzaken. Zo hopen we de drempel om hulp te zoeken nog verder te verlagen.

C = continu proces

3.1.3	We organiseren de verdere ontwikkeling van de Sociale Poort: één centrale toegang voor hulpvragen over zorg, welzijn en ondersteuning.	C	Op schema De doorontwikkeling van de Sociale Poort is opgenomen als programmalijn in het programma Samen Leven in Tiel. De uitwerking van deze programmalijn wordt in het najaar 2026 ter vaststelling voorgelegd aan de gemeenteraad. Landelijke ontwikkelingen zoals de Hervormingsagenda Jeugd, het Gezond en Actief Leven Akkoord, het Integraal Zorg Akkoord, het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord en het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming hebben invloed op de ontwikkeling van de Sociale Poort en vragen onder andere aanpassing van de sociale teams en versterking van de basis in wijken en gezinnen
3.1.4	We investeren in de sociale basis en eerste lijn, om (dure) zorg en ondersteuning te voorkomen.	C	Op schema In 2026 is verder geïnvesteerd in het versterken van de sociale basis en de eerstelijnszorg. Het succesvolle pilotproject met cultuursensitieve ontmoetingsplekken, dat in 2025 van start ging met een ZonMw-subsidie, is voortgezet. Dankzij deze subsidie kunnen de 'huiskamers' voor ouderen met beginnende dementie en een migratieachtergrond blijven bestaan. In 2026 is extra geïnvesteerd in de inloopvoorziening van Ixta Noa voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid. Aanvullende subsidie maakt uitbreiding van één naar twee inloophmomenten per week mogelijk vanaf de zomer van 2026. De voorbereidingen hiervoor zijn gestart. Op basis van de positieve resultaten van de pilot zetten we het programma Kind aan Huis structureel voort en wordt dit een vast onderdeel van het gemeentelijk aanbod binnen het sociaal domein. Hiermee borgen we een laagdrempelig, preventief aanbod dat gezinnen tijdig ondersteunt, de pedagogische basis versterkt en zwaardere jeugdhulp helpt voorkomen.
3.1.5	We geven invulling aan het convenant huisartsen, onder meer door samen te werken aan preventie, (vroeg)signalering en een gezonde leefstijl.	C	Op schema Op basis van het convenant huisartsen werkt de gemeente Tiel nauw samen met Tielse huisartsen aan het creëren van een sterkere verbinding tussen zorg en het sociaal domein. In het verder versterken van onze samenwerking, wordt jaarlijks een actieplan opgesteld en uitgevoerd.

3.1.7	We zetten in op inburgering en inclusie. Iedereen is gelijkwaardig en moet kunnen meedoen in onze gemeente.	C	Op schema Vijf gemeenten in Rivierenland werken samen aan de uitvoering van de Wet Inburgering. Begin 2026 is de Regenboogagenda 2026–2029 vastgesteld. Verder wordt in 2026 gewerkt aan: • Een lokaal antidiscriminatiebeleid en actieplan • Een Lokale Inclusie Agenda In 2026 hebben al diverse activiteiten plaatsgevonden, zoals: Mobiel Media Lab in het centrum op de Dag Tegen Discriminatie en Racisme (21 maart 2026); • Een netwerklunch over inclusie door partners uit het inclusiepanel (MEE plus, Pro Persona, Stichting erNAH, de Cambier en de gemeente). • Iftar maaltijden bij het Toon Hermans Huis.
3.1.8	Binnen de regio monitoren we de resultaten van de nieuwe inkoopstrategie Wmo-zorg en Jeugdhulp.	C	Op schema Lokaal en regionaal wordt sterk ingezet op datagedreven werken. Regio Rivierenland heeft in overleg met de samenwerkende gemeenten een leverancier gecontracteerd voor een nieuw databeheersysteem. Dit nieuwe systeem ondersteunt de verdere professionalisering van het databeheer en levert daarnaast input voor de impactanalyse waarvoor in 2026 opdracht is gegeven en waaraan momenteel wordt gewerkt.
3.1.9	We ondersteunen de ouders die slachtoffer zijn geworden van de kinderopvang-toeslagenaffaire.	2023-2027	Op schema Ook in 2026 blijven we slachtoffers van de toeslagenaffaire ondersteunen. Op dit moment zijn er ongeveer 30 lopende trajecten en zitten er nog zo'n 15 trajecten in de nazorgfase. De landelijke termijn om hulp aan te vragen is verlengd tot 31 augustus 2027. Daardoor kunnen er nog nieuwe hulpvragen bij komen.

3.1.10	We doen mee aan het landelijke actieprogramma Eén tegen eenzaamheid, om Tielse inwoners die zich eenzaam voelen, te helpen.	C	Op schema De gemeente Tiel blijft ook in 2026 aangesloten bij het landelijke actieprogramma Eén tegen Eenzaamheid van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). In Tiel zijn verschillende mogelijkheden beschikbaar om anderen te ontmoeten en sociale contacten te versterken. Voorbeelden hiervan zijn het Inloophuis, diverse maatjesprojecten en aanschuif-tafels. Begin 2026 vond de Winterschool voor Senioren plaats. Op meerdere locaties in de gemeente Tiel werd een gevarieerd programma aangeboden met creatieve en sportieve activiteiten. Daarmee droeg de Winterschool bij aan ontmoeting en participatie onder ouderen.
3.1.11	Ook mensen met dementie moeten zo lang mogelijk kunnen meedoen in de Tielse samenleving. Samen met Alzheimer Nederland werken we aan een dementievriendelijke gemeente.	C	Op schema De gemeente Tiel is dementievriendelijk en blijft zich ook in 2026 inzetten voor het behoud en de doorontwikkeling hiervan. De werkgroep Dementievriendelijk Tiel werkt volgens een vernieuwd actieplan ,met als één van de speerpunten het versterken van de kennis en bewustwording over dementie. Ter ondersteuning hiervan is de informatievoorziening in de ontvangsthuis van het stadhuis verbeterd. In 2026 hebben diverse bijeenkomsten plaatsgevonden voor mensen met dementie en hun naasten. Inwoners konden onder andere deelnemen aan: het Alzheimer Trefpunt • de Onvergetelijke Kookclub • activiteiten voor inwoners met een niet-westerse migratieachtergrond (focus op kennisoverdracht en ontmoeting)

Nieuwe beleidsontwikkelingen

Op ieder programmaonderdeel heeft de gemeente te maken met een continue ontwikkeling van de omgeving. Het gaat hier om (beleids)ontwikkelingen op zowel lokaal, regionaal als nationaal niveau.

Lokaal niveau

Programma Samen Leven in Tiel

De gemeenteraad heeft in december 2025 het programma 'Samen leven in Tiel - investeren in zekerheid, kansen en een gezonde toekomst' vastgesteld. In dit programma staan de ambities van de gemeente Tiel binnen het sociaal domein voor de komende zes jaar. In 2026 starten we met de uitvoering van concrete activiteiten op basis van het uitvoeringsplan dat ook in 2026 wordt opgesteld.

Lokaal Educatieve Agenda

Met kinderopvang, onderwijs en maatschappelijke partners werken we vanuit de Lokaal Educatieve Agenda Tiel. Deze agenda is in april 2026 vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders en vormt het uitgangspunt voor de samenwerking rond onderwijs, ontwikkeling en gelijke kansen voor kinderen en jongeren.

Kostenontwikkeling Jeugdhulp

In de jaarrekening is een overschrijding zichtbaar binnen de specialistische jeugdhulp. Het aantal jeugdigen dat tussen 2023 en 2025 gebruik maakte van jeugdhulp bleef grotendeels stabiel, terwijl de totale kosten en de gemiddelde kosten per cliënt aanzienlijk stegen.

Die stijging is vooral zichtbaar binnen de ambulante jeugdhulp en verblijfsvormen. Mogelijke verklaringen zijn een intensievere en specialistischere inzet per cliënt, langere trajecten en hogere tarieven. Op basis van de beschikbare gegevens is geen duidelijke oorzaak voor de overschrijding vast te stellen.

In de afgelopen jaren zijn diverse preventieve interventies ingezet, zoals Kind aan Huis, Stevig Ouderschap en de pilot Echtscheidingen. Deze interventies laten voorts nog positieve resultaten zien en zijn gericht op het op termijn beperken van de instroom. Ondanks deze inzet zijn de kosten in de verslagperiode verder gestegen.

Vanaf 2023 is een stijgende kostentrend zichtbaar die mogelijk samenhangt met de gewijzigde inkoopstrategie. Om meer inzicht te krijgen in de effecten hiervan op kosten en kwaliteit, wordt momenteel een regionale impactanalyse uitgevoerd door Andersson Elffers Felix (AEF), een bureau voor maatschappelijke vraagstukken. De resultaten daarvan worden in de zomer van 2026 verwacht.

In 2025 zijn de kosten voor Jeugdhulp aanzienlijk gestegen. De cijfers over de eerste maanden van 2026 laten echter een stabilisatie en mogelijk lichte daling zien. Daarom wordt op dit moment geen bijstelling van de begroting voorgesteld. De kostenontwikkeling wordt gemonitord en eventuele bijstellingen worden, indien nodig, in de tweede voortgangsrapportage 2026 voorgelegd.

Regionaal niveau

Verlenging overeenkomsten aanbieders Jeugdhulp

De overeenkomsten met de aanbieders van Jeugdhulp lopen af per 1 juli 2026. We maken gebruik van de verlengingsopties zoals opgenomen in de huidige overeenkomsten. De verlenging geldt voor de periode van 1 juli 2026 tot en met 30 juni 2027.

Voordat een overeenkomst kan worden verlengd, moet op grond van de Algemene maatregel van Bestuur Reële Prijzen worden onderzocht of het vastgelegde tarief nog passend is voor de uitvoering van de dienstverlening. Uit dit onderzoek blijkt dat de tarieven van een aantal jeugdhulpproducten omlaag kunnen. Deze aanpassing wordt per 1 juli 2026 in overleg met de aanbieders doorgevoerd.

Nationaal niveau

Gemeenschappelijke regeling jeugdzorg

De Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg, vastgesteld in oktober 2025, verplicht per 1 januari 2027 gemeenten samen te werken binnen vaste jeugdregio's voor de organisatie van specialistische jeugdzorg. Het Rijk heeft de indeling van deze jeugdregio's vastgesteld. De gemeente Tiel maakt deel uit van de jeugdregio Rivierenland.

Om deze verplichte samenwerking formeel en duurzaam te organiseren, is een Gemeenschappelijke Regeling (GR) op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) noodzakelijk.

In een Gemeenschappelijke Regeling (GR) worden de regionaal uit te voeren taken vastgelegd, evenals de inrichting

van zeggenschap, besluitvorming en verantwoordelijkheden. Het traject om tot besluitvorming te komen is gestart. Het voorstel voor de Gemeenschappelijke Regeling (GR) wordt in het najaar van 2026 ter besluitvorming aan de gemeenteraad voorgelegd.

Convenant Stevige lokale teams

In de eerste maanden van 2026 is het landelijke convenant Stevige lokale teams vastgesteld. Dit convenant bevat landelijke afspraken over de versterking en doorontwikkeling van sociale teams en is van toepassing op gemeenten die deze afspraken lokaal uitvoeren.

Het convenant biedt een kader voor samenwerking, werkwijze en verantwoordelijkheden en ondersteunt gemeenten bij het realiseren van toegankelijke en samenhangende ondersteuning voor inwoners.

3.2 Jeugd en onderwijs

Wat willen we bereiken?

Elk kind verdient de best mogelijke start in het leven én een optimale kans op een mooie toekomst. De eerste duizend dagen van een kinderleven zijn daarvoor cruciaal. Daar dragen wij graag aan bij. Goed en volwaardig onderwijs is belangrijk voor de toekomst van onze kinderen.

Onderwijshuisvesting

Op het gebied van onderwijshuisvesting staat de gemeente voor een uitdaging. De komende jaren staan grote investeringen in schoolgebouwen op de rol, zoals het Beroepscollege. Soms is verbouwen

voldoende, maar in andere gevallen is volledige renovatie of zelfs nieuwbouw noodzakelijk. In 2023 is het Integraal Huisvestingsplan gemeente Tiel (IHP) vastgesteld en op dit moment wordt uitvoering gegeven aan de haalbaarheids-onderzoeken voor de projecten uit de eerste termijn van het IHP.

Basis lees, schrijf en rekenvaardigheden

Sommige inwoners van Tiel hebben grote moeite met lezen, schrijven en/of rekenen. Zij hebben hierdoor ook problemen met het gebruik van computers of smartphones, wat hen belemmert om volledig deel te nemen aan de maatschappij en de arbeidsmarkt. Dit leidt tot kosten voor de samenleving. We zetten ons in om mensen die hun basisvaardigheden willen verbeteren, te ondersteunen en hen vooruit te helpen.

Wat gaan we ervoor doen?

	Actie	Jaar	Voortgang
3.2.1	We maken een Tielse vertaling van het landelijke actieprogramma Kansrijke Start. De eerste duizend dagen voor een kind zijn cruciaal voor een goede start. We helpen kwetsbare ouders zodat hun kinderen zo gezond en veilig mogelijk hun leven starten.	C	Op schema In 2026 werken we samen met onze partners verder aan de ketenaanpak Kansrijke Start. Om bij te dragen aan een gezonde en kansrijke start voor kinderen heeft de GGD Gelderland-Zuid in opdracht van de samenwerkende gemeenten het programma Stevig Ouderschap uitgevoerd op onder meer consultatiebureaus in Tiel. Met het programma krijgen (aanstaande) ouders ondersteuning bij opvoeding, ontwikkeling en de thuissituatie in de eerste jaren van een kind. In 2026 is de scholing van verloskundigen en kraamverzorgenden in Centering Parenting voortgezet, vond de masterclass Ouderschap met vertrouwen plaats en wordt het mama café voor jonge moeders gecontinueerd.
3.2.2	Door corona hebben leerlingen en studenten leervertragingen opgelopen. Het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) helpt die vertraging in te lopen. Samen met maatschappelijke partners en onderwijs voeren we het Tielse actieplan uit.	C	Op schema Sinds 1 augustus 2025 is de regeling Nationaal Programma Onderwijs (NPO) beëindigd. In Tiel zijn we er echter in geslaagd om met andere financieringsbronnen enkele belangrijke interventies voort te zetten. Het gaat daarbij onder meer om middelen uit de preventieve aanpak Jeugd en de subsidie van de Gelijke Kansen Alliantie. Dankzij deze inzet behouden we ook in 2026 het wijkteam op scholen, de uitbreiding van het jongerenwerk en de extra inzet in de peuteropvang.

C = continu proces

3.2.3	We blijven ons inzetten om voortijdig schoolverlaten te voorkomen en onderwijskansen te stimuleren.	C	Op schema Het Regionaal Programma van school naar duurzaam werk Regio Rivierenland 2026-2029, dat uitvoering geeft aan de Wet van school naar duurzaam werk, is op 31 maart 2026 door het ministerie goedgekeurd. In het programma zijn de gezamenlijke doelen, rollen en maatregelen van onderwijs, doorstroompunt en gemeenten vastgelegd voor de begeleiding van jongeren tot 27 jaar naar school en duurzaam werk. Met kinderopvang, onderwijs en maatschappelijke partners werken we vanuit de Lokaal Educatieve Agenda Tiel. Deze agenda is in april 2026 vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders en vormt het uitgangspunt voor de samenwerking rond onderwijs, ontwikkeling en gelijke kansen voor kinderen en jongeren.
3.2.4	We organiseren activiteiten voor inwoners met beperkte basisvaardigheden. Hierbij maken we gebruik van een thematische aanpak waarbij we ons richten op onderwerpen zoals geld, gezondheid, werk en gezin.	C	Op schema In Regio Rivierenland werken alle Taal- en leerhuizen met één gezamenlijk registratie- en monitoringsysteem en worden de kosten en baten van de volwasseneneducatie structureel ingezet. Uit monitoring blijkt dat deze aanpak duidelijke maatschappelijke en financiële meerwaarde oplevert. De huidige aanbesteding voor volwasseneneducatie met ROC Rivor loopt af per 1 september 2026. In regionaal verband wordt gewerkt aan een nieuwe overeenkomst. Het Regionaal Programma Basisvaardigheden 2026-2029 is opgesteld. Speerpunten zijn de gemeentelijke gezinsaanpak en de werkgeversbenadering, gekoppeld aan het collectief Leven Lang Ontwikkelen (LLO). In Tiel krijgt de gemeentelijke gezinsaanpak verder vorm. Hierbij wordt integraal samengewerkt met Kansrijke Start en het Onderwijskansenbeleid (OKB). De inzet richt zich op beter bereik van gezinnen via laagdrempelige ondersteuning in de wijk en op sterkere signalering en doorverwijzing door professionals. Vanaf 2026 is sprake van een korting van 10% op WEB-middelen (Wet Educatie en Beroepsonderwijs) voor volwasseneneducatie en een verlaging van de decentrale uitkering beperkte basisvaardigheden.

3.2.5	We stimuleren talenten onder meer met de Brede school aanpak, Brede school Academie en inzet van het jongerenwerk.	C	Op schema In Tiel hebben meerdere scholen in 2025 van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) subsidie gekregen vanuit de subsidieregeling School en omgeving 2025-2028. Samen met deze scholen, maatschappelijke partners en de gemeente is een programma opgezet dat alle kinderen in Tiel de mogelijkheid biedt om extra activiteiten naast het reguliere onderwijs te volgen. De bestaande Brede Schoolaanpak in Tiel Oost en de Kloosterbuurt sluit goed aan op de kaders van de subsidieregeling School en Omgeving 2025-2028 en is dankzij deze subsidie uitgebreid. In Tiel West zijn de eerste stappen gezet voor een vergelijkbare aanpak. Ook voor de leerlingen van het Lingecollege zijn meerdere naschoolse activiteiten opgezet die druk worden bezocht.
3.2.6	Met het Regionaal Werkbedrijf-Platform Onderwijs en Arbeidsmarkt (RW-POA) Regio Rivierenland werken we aan de praktische uitwerking van de Banenafpraak. We stimuleren activiteiten die het onderwijs beter laten aansluiten op vragen vanuit de arbeidsmarkt.	C	Op schema De doelstelling voor de uitwerking van de Banenafpraak in 2026 is vastgesteld op 1.594 banen. In 2026 is een start gemaakt met de uitvoeringsagenda van de Arbeidsmarktregio. Spoor 3 richt zich op het verbeteren van de aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt.
3.2.7	Het uitvoeringsprogramma voor de projecten uit de eerste termijn van het Integraal Huisvestingsplan (IHP) is in de maak, inclusief de daarbij behorende haalbaarheidsonderzoeken.	2023-2025	Op schema In nauw overleg met de schoolbesturen is het uitvoeringsprogramma vastgesteld voor de projecten uit de eerste termijn van het Integraal Huisvestingsplan (IHP). Ook zijn de bijbehorende haalbaarheidsonderzoeken uitgewerkt. De voorkeursscenario's voor de nieuwbouw van Scholeneiland Drumpt, de Montessorischool, VSO De Sonnewijser en Passewaaij zijn vastgesteld. Ook is de definitiefase gestart, waarin de programma's van eisen voor de verschillende nieuwbouwprojecten worden opgesteld. Er loopt een haalbaarheidsonderzoek naar de samenvoeging van de twee dislocaties van de Prins Willem Alexander-school West en de Prins Mauritschool West en de samenwerkende (kind)partners in één Integraal Kindcentrum (IKC) of Brede School plus voorziening in Tiel West. Voor de nieuwbouw van het Lingecollege (beroepscollege en praktijkonderwijs) is de omgevingsvergunning verleend en de grond overgedragen aan de aannemer.

3.2.8	We werken aan de borging van het Talenhouse, een geschikt talentenprogramma en voldoende begeleiding.	2023-2025	Op schema Jongeren ontvangen begeleiding en coaching binnen het jongerenwerk via het door Mozaïek Welzijn georganiseerde Talenhouse in Tiel. We zijn met Mozaïek Welzijn in gesprek voor een optimale versterking van het talentenprogramma met aandacht voor zowel binnen- als buitenactiviteiten. De uitbreiding van het jongerenwerk, waar de gemeenteraad in maart 2025 mee heeft ingestemd, vormt hier de basis voor. Inmiddels heeft Mozaïek Welzijn deze uitbreiding in formatie volledig opgevuld. Omdat de bestaande inrichting van het Talenhouse onvoldoende aansloot bij de belevingswereld van jongeren, is gestart met een vernieuwing van de locatie. Jongeren zijn actief betrokken bij dit proces en denken mee over de inrichting. Met de vernieuwing wordt ingezet op een duurzame en herbruikbare aanpak en op het creëren van een warme, huiselijke en inspirerende omgeving waarin jongeren zich welkom, veilig en serieus genomen voelen.
3.2.9	Voor jongeren willen we ook buitenactiviteiten faciliteren. We gaan hierover in gesprek met de jongeren(raad) en andere betrokkenen.	C	Op schema Er zijn in de eerste maanden van 2026 al diverse buitenactiviteiten georganiseerd. De kinderspelen op Koningsdag zijn mede mogelijk gemaakt vanuit het sportakkoord. Het doel van het evenement was om kinderen van 4 tot 12 jaar uit Tiel en omgeving samen te brengen om te spelen en te bewegen. Deelname was dit jaar voor het eerst gratis, waardoor ook kinderen in een kwetsbare positie konden meedoen. Tiel Beweegt organiseerde dit jaar diverse buitenactiviteiten tijdens de voorjaars- en meivakantie waaronder een trefbaltoernooi, een sport- en spelochtend en een beweegspeeltuin. Inmiddels zijn de eerste stappen gezet in het participatieproces om te komen tot een volwaardig Urban Sportpark op de locatie tussen de sporthal van Westroijen en het TEC-terrein. Met deze ontwikkeling geven we gehoor aan de oproep van jongeren voor een Urban Sportpark. Bij de aanleg zijn sociale veiligheid en verkeersveiligheid belangrijke aandachtspunten. De realisatie van het park staat gepland voor 2027. De skatebaan krijgt daarbij voorrang binnen de uitvoering van het project.

3.2.10	We geven uitvoering aan het onderwijskansenbeleid. Hiermee bieden we kinderen met een onderwijsachterstand de best mogelijke kansen in hun ontwikkeling en bereiden we ze goed voor op hun toekomst.	2023-2026	Op schema We gaan in 2026 door met de uitvoering van het Onderwijskansenbeleid. Daarnaast starten we dit jaar met het herijken van het beleid voor de bestuursperiode 2027-2030.
3.2.11	We sluiten aan op de Hervormingsagenda Jeugd.	2024-2028	Op schema Het programma 'Samen leven in Tiel - investeren in zekerheid, kansen en een gezonde toekomst', dat eind 2025 door de gemeenteraad is vastgesteld, vormt de basis voor de verdere ontwikkeling van het Tielse sociaal domein. Bij het opstellen van dit programma is aangesloten bij de uitgangspunten en maatregelen uit de Hervormingsagenda Jeugd 20232028, waaronder de integrale toegang, stevige lokale teams en de versterking van de pedagogische basis. In regionaal verband werken de gemeenten in Regio Rivierenland aan de uitvoering van de Regiovisie Jeugdhulp 20232026. Deze regionale ambities zijn doorvertaald in het Uitvoeringsprogramma Jeugd 20262028, waarin is vastgelegd hoe we vanaf 2026 gezamenlijk werken aan een toegankelijke, effectieve en financieel houdbare jeugdhulp.

Nieuwe beleidsontwikkelingen

Op ieder programmaonderdeel heeft de gemeente te maken met een continue ontwikkeling van de omgeving. Het gaat hier om (beleids)ontwikkelingen op zowel lokaal, regionaal als nationaal niveau.

Lokaal niveau

Programma Samen Leven in Tiel

De gemeenteraad stelde in december 2025 het Programmaplan Samen Leven in Tiel vast. Hierin zijn de ambities binnen het sociaal domein van de gemeente Tiel vastgelegd voor de komende zes jaar. In 2026 starten we met de uitvoering van concrete activiteiten op basis van het in 2026 op te stellen uitvoeringsplan.

Lokaal Educatieve Agenda

Het college heeft in april 2026 de Lokale Educatieve Agenda Tiel 2026-2030 vastgesteld. Hierin staan gezamenlijk geformuleerde ambities geformuleerd op het gebied van onderwijs, ontwikkeling en kansengelijkheid. Deze wordt uitgewerkt in uitvoeringsprogramma's en gemonitord in samenspraak met onderwijs, kinderopvang en maatschappelijke partners.

Kostenontwikkeling Jeugdhulp

In de jaarrekening is een overschrijding zichtbaar op de specialistische jeugdhulp. Het aantal jeugdigen dat in de periode 2023-2025 gebruikmaakt van jeugdhulp is grotendeels stabiel gebleven, terwijl de totale kosten en de gemiddelde kosten

per cliënt aanzienlijk zijn gestegen. Deze stijging doet zich vooral voor binnen de ambulante jeugdhulp en verblijfsvormen en lijkt samen te hangen met een intensievere en specialistischere inzet per cliënt, langere trajectduren en mogelijk hogere tarieven. Op basis van de beschikbare gegevens kan geen eenduidige verklaring voor de overschrijding worden gegeven.

In de afgelopen jaren zijn diverse preventieve interventies ingezet, zoals Kind aan Huis, Stevig Ouderschap en de pilot Echtscheidingen, die positieve (voorlopige) resultaten laten zien en op termijn een dempend effect op de instroom beogen. Desondanks zijn de kosten in de verslagperiode verder toegenomen.

Vanaf 2023 is een stijgende kostentrend zichtbaar die mogelijk samenhangt met de gewijzigde inkoopstrategie. Om meer inzicht te krijgen in de effecten hiervan op kosten en kwaliteit, wordt momenteel een regionale impactanalyse uitgevoerd door AEF. De resultaten worden in de zomer van 2026 verwacht. In 2025 zijn de kosten aanzienlijk gestegen, maar de cijfers over het eerste kwartaal van 2026 laten een stabilisatie en mogelijk lichte daling zien. Mede hierom wordt op dit moment geen bijstelling van de begroting voorgesteld. De kostenontwikkeling wordt voorlopig gemonitord en eventuele bijstellingen worden, indien nodig, pas bij de tweede voortgangsrapportage voorgelegd.

Regionaal niveau

Verlenging overeenkomsten met aanbieders van jeugdhulp.

De overeenkomsten met aanbieders van Jeugdhulp eindigen per 01-07-2026. Er

wordt gebruikt gemaakt van de verlengingsopties zoals opgenomen in de huidige overeenkomst. Verlenging vindt plaats voor de periode 1-7-2026 t/m 30-06-2027.

Op grond van de Algemene maatregel van Bestuur Reële Prijzen dient voorafgaande aan een verlenging van een overeenkomst onderzocht te zijn op het vastgelegde tarief voor levering van de jeugdhulp nog reëel is. Het onderzoek daarnaar heeft uitgewezen dat de tarieven van een aantal jeugdhulp-producten verlaagd kunnen worden. Die verlaging wordt in overleg met de aanbieders per 01-07-2026 doorgevoerd.

Nationaal niveau

Gemeenschappelijke regeling jeugdzorg

De Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg, vastgesteld in oktober 2025 verplicht gemeenten om per 1 januari 2027 samen te werken binnen vaste jeugdregio's voor de organisatie van specialistische jeugdzorg. Het Rijk heeft de indeling van deze jeugdregio's vastgesteld; de gemeente Tiel maakt daarbij deel uit van de jeugdregio Rivierenland.

Om deze verplichte samenwerking formeel en duurzaam vorm te geven, is een Gemeenschappelijke Regeling (GR) op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) noodzakelijk. Een GR legt vast welke taken regionaal worden uitgevoerd en hoe zeggenschap, besluitvorming en verantwoordelijkheid zijn georganiseerd. Inmiddels is gestart met het traject om te komen tot besluitvorming, waarbij het voorstel voor de GR in het najaar 2026 ter besluitvorming aan de gemeenteraad zal worden voorgelegd.

Convenant stevige lokale teams

In het eerste kwartaal van 2026 is het landelijke convenant stevige lokale teams vastgesteld. Dit convenant bevat landelijke afspraken over de versterking en doorontwikkeling van sociale teams en heeft effect voor gemeenten die deze afspraken lokaal gaan uitvoeren. Het convenant biedt een gezamenlijk kader voor samenwerking, werkwijze en verantwoordelijkheden en ondersteunt gemeenten bij het realiseren van toegankelijke en samenhangende ondersteuning voor inwoners.

3.3 Sport, gezondheid en bewegen

Wat willen we bereiken?

Sport en bewegen

We willen dat zoveel mogelijk Tielenaars gezond zijn. Sport en bewegen draagt daaraan bij. Daarom streven we naar een passend sport- en beweegaanbod voor iedereen. Belangrijk is dat het sportaanbod aansluit bij de behoeften van inwoners.

In het Sport en beweegbeleid 2022-2032 hebben we de overkoepelende doelstelling opgenomen dat in 2026 het percentage Tielenaars dat voldoet aan de beweegrichtlijnen is gestegen.

Met een actieve leefstijl en voldoende beweging kunnen inwoners zich gezond, vitaal en weerbaar voelen. Maar er is buiten gezondheid en vitaliteit nog meer

voordeel te behalen. Bewegen en sporten dragen bij aan sociale cohesie en persoonlijke ontwikkeling. Misschien wel het allerbelangrijkste: mensen beleven er plezier aan.

De gemeente Tiel wil dit bereiken door het wegnemen van drempels die sport- en beweegdeelname in de weg staan en inwoners daarmee stimuleren om (meer) te gaan sporten en bewegen. Dit doen we samen met sport- en beweegaanbieders.

Bewegen en sporten in de openbare ruimte is in opkomst. Fietsen, wandelen en bootcamps stijgen in populariteit. De openbare ruimte kunnen we dan ook zien als de grootste sportaccommodatie die de gemeente Tiel rijk is.

Gezondheid

Een goede gezondheid is een belangrijke voorwaarde om mee te kunnen doen in de samenleving. We willen de gezondheid én het welbevinden van onze inwoners beschermen en bevorderen. We zorgen ervoor dat het gezond wonen en leven is in Tiel.

Twintig organisaties ondertekenden het Preventieakkoord. Zij zijn bezig om de gezondheidsverschillen tussen inwoners te verkleinen. Uitvloeisel van dit akkoord is dat we de drempels van inwoners verlagen die iets aan gezondheid willen doen. We passen de fysieke omgeving aan zodat bewegen makkelijker wordt.

Wat gaan we ervoor doen?

	Actie	Jaar	Voortgang
3.3.1	We blijven ons inzetten om meer mensen aan het sporten en bewegen te krijgen, onder meer door te investeren in buurt-sportcoaches.	C	Op schema Het lokale beweegteam Tiel Beweegt zet zich op verschillende manieren in op het gebied van: • Sport- en beweegstimulering • Verenigingsondersteuning • Bewegingsonderwijs • Brede School Tiel Oost, Klooster- buurt en West
3.3.2	We voeren metingen uit om erachter te komen of het sportaanbod aansluit bij de beweeg- en sportbehoeften van onze inwoners en welke drempels Tielenaren ervaren om te gaan sporten.	2025-2027	Op schema De uitkomsten van de laatste meting naar aansluiting van het sportaanbod bij de beweeg- en sportbehoeften van onze inwoners zijn in de zomer van 2026 beschikbaar. Deze gegevens geven inzicht in het sport-landschap, de vitaliteit van sportverenigingen en de behoefte aan buitensportaccommodaties in de gemeente Tiel.
3.3.3	We zetten in op de doorontwikkeling van lokale initiatieven zoals het Sportakkoord en het Preventieakkoord.	C	Op schema Ook in 2026 blijven we lokale initiatieven ondersteunen vanuit het Sportakkoord waaronder: • De Xperience Rugby Clinics 2026. • Deze clinics hebben als doel leerlingen uit groep 5 tot en met 8 op een laagdrempelige manier kennis te laten maken met rugby en de waarden van de sport, zoals zelfvertrouwen, respect en kameraadschap. Via interactieve clinics op scholen worden beweging, samenwerking en sociale vaardigheden gestimuleerd. • De organisatie van de tweede editie van VitaliTiel. Het doel van dit event is om inwoners van Tiel een dag aan te bieden waarbij ze enerzijds vitaliteitstesten kunnen doen en anderzijds kennis kunnen maken met passend gezondheids- en welzijnsaanbod in Tiel. De organisatie is in volle gang en het event vindt plaats op 11 juli 2026.

C = continu proces

3.3.4	We geven uitvoering aan het Preventieakkoord. Samen met lokale partners zorgen we voor een samenhangend pakket van maatregelen op het gebied van roken, gezond gewicht en psychisch welbevinden.	C Op schema We werken samen met andere gemeenten uit de zorgregio en zorgpartijen om de doelen uit het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA) te realiseren. We blijven ons daarbij richten op de ketenaanpakken Welzijn op Recept, Valpreventie, Kansrijke Start, de aanpak van overgewicht en obesitas bij kinderen (Kind naar Gezonder Gewicht) en de Gecombineerde Leefstijlinterventie (GLI) voor volwassenen. Het Uitvoeringsplan Rookvrije Generatie 2025-2026 is nog in uitvoering, met als belangrijk onderdeel de extra inzet op het voorkomen en stoppen van vaperen onder kinderen en jongeren. Leerlingen in het basis- en voortgezet onderwijs krijgen voorlichting gericht op preventie en weerbaarheid. Ook worden ouderbijeenkomsten georganiseerd om ouders te ondersteunen in het gesprek met hun kind.
3.3.5	Financiële en andere belemmeringen om te sporten en bewegen, nemen we zoveel mogelijk weg voor onze inwoners. Voor mensen met een beperkt inkomen stellen we het Jeugd- en Volwassenenfonds Sport en Cultuur beschikbaar. Dit zijn landelijke regelingen.	C Op schema In 2026 loopt het SPRINTS-project, een driejarig onderzoek van de HAN en de Radboud Universiteit, dat zich richt op het vergroten van sportdeelname onder kinderen door. Het streven vanuit dit project is het wegnemen van drempels voor sportdeelname zoals kosten, gezinssituatie, schaamte, tijdgebrek en beperkte kennis of motivatie Tiel West is daarbij aangewezen als pilotgebied, omdat jongeren daar minder sporten dan in vergelijkbare gemeenten. Samen met lokale partners werken we aan de ontwikkeling van duurzame oplossingen, zoals een structureel naschools sportaanbod dat aansluit bij initiatieven vanuit de subsidie School en Omgeving. Met ingang van januari 2026 zijn nieuwe overeenkomsten gesloten met het Jeugdfonds Sport en Cultuur en het Volwassenenfonds. Met deze afspraken voor de komende vier jaar is geborgd dat inwoners met een laag inkomen ook in die periode gebruik kunnen maken van deze voorzieningen. In het eerste kwartaal van 2026 maakten 72 kinderen en 91 volwassenen gebruik van het Jeugdfonds Sport en Cultuur en het Volwassenenfonds

3.3.6	We stimuleren een passend sport- en beweegaanbod onder inwoners met een beperking.	C	Op schema Het lokale beweegteam Tiel Beweegt organiseert in 2026 naschoolse activiteiten voor kinderen in het speciaal onderwijs, met als doel hen kennis te laten maken met verschillende sporten. Inwoners met een beperking kunnen bij verschillende sportverenigingen in Tiel meedoen aan activiteiten. Zo biedt Atletiekvereniging Astylos Frame Running aan, een para atletieksport voor mensen met een lichamelijke beperking, waarbij met een driewielig loopframe (zonder pedalen) en borststeun hardgelopen wordt op een atletiekbaan Korfbalvereniging Tiel'72 biedt G-korfbal aan voor mensen met een verstandelijke beperking.
3.3.7	We creëren meer mogelijkheden om buiten te bewegen. Bijvoorbeeld door fiets- en wandelroutes aan te leggen.	C	Op schema De Fietzersbond is in samenwerking met de gemeente in het eerste kwartaal van 2026 gestart met het realiseren van een Doortraproute. Doortraproutes zijn comfortabele en mooie fietsroutes van 20-25 km voor senioren. De oplevering wordt verwacht in mei 2026.
3.3.8	Het aanbod aan accommodaties stemmen we af op de beweeg- en sportbehoefte van de inwoners.	2025	Op schema De realisatie van de nieuwe sporthal aan de Papesteeg, tegenover de nieuwbouw van het Beroepscollege, verloopt volgens planning. De projectorganisatie is ingericht en zowel interne als externe partijen zijn betrokken. Samen met Het Linge College en de Federatie Tielse Sportverenigingen worden de wensen en eisen uitgewerkt als basis voor de aanbesteding. Inmiddels zijn de eerste stappen gezet in het participatieproces voor de ontwikkeling van een volwaardig Urban Sportpark op de locatie tussen de sporthal van Westroijen en het TEC-terrein.

3.3.10	We voeren geplande renovaties en groot onderhoud uit aan de buitensportvelden. Hiermee houden we de accommodaties op orde.	C	Op schema In de zomerperiode van 2026 vinden verschillende renovaties aan de buitensportvelden plaats. Deze renovaties gebeuren op basis van de jaarlijkse inspectie van de sportvelden en het geactualiseerde meerjarenonderhoudsplan (MJOP). Op deze manier houden we de velden veilig en goed bespeelbaar. In 2026 staan renovaties gepland bij: • Atletiekvereniging Astylos • Hockeyvereniging Kromhouters • Voetbalvereniging Theole
3.3.11	We verkennen de mogelijkheid om een sportolympiade te organiseren.	2025	Gerealiseerd Zie jaarrekening 2025.

Nieuwe beleidsontwikkelingen

Op ieder programmaonderdeel heeft de gemeente te maken met een continue ontwikkeling van de omgeving. Het gaat hier om (beleids)ontwikkelingen op zowel lokaal, regionaal als nationaal niveau.

Lokaal niveau

Programma Samen Leven in Tiel

De gemeenteraad heeft in december 2025 het programma 'Samen leven in Tiel - investeren in zekerheid, kansen en een gezonde toekomst' vastgesteld. In dit programma staan de ambities van de gemeente Tiel binnen het sociaal domein voor de komende zes jaar. In 2026 starten we met de uitvoering van concrete activiteiten op basis van het uitvoeringsplan dat ook in 2026 wordt opgesteld.

Regionaal niveau

Er zijn geen regionale beleidsontwikkelingen.

Nationaal niveau

Wet integrale suïcidepreventie

De Wet integrale suïcidepreventie is op 1 januari 2026 in werking getreden en ondergebracht in de Wet publieke gezondheid (Wpg). Met de inwerking-treding van deze wet zijn gemeenten verplicht beleid te ontwikkelen en uit te voeren om suïcides en zelfmoordpogingen te voorkomen. Gemeente Tiel geeft invulling aan de Wet integrale suïcidepreventie door te kiezen voor een regionale, integrale aanpak in samenwerking met andere gemeenten en partners. De GGD coördineert de regionale aanpak waarbij gebruik wordt gemaakt van onder andere de inhoudelijke expertise van Pro Persona. Er wordt ingezet op bewustwording, het versterken en verbinden van bestaande initiatieven en het verbeteren van de samenwerking in de keten.

Financiële afwijkingen

Binnen dit programma rapporteren we de volgende afwijkingen van de begroting van meer dan € 75.000.

Onderwerp	2026	2027	2028	2029
Bijdrage Regionaal Werkbedrijf, betreft doorbetaling van budget dat wordt ontvangen via de algemene uitkering				248 N
Totaal afwijkingen programmabudgetten				248 N
Budgettair neutrale mutaties:				
Budget wordt overgeheveld naar programma 4 ten behoeve van inhuur binnen team Zorg en Veiligheid	100			
Bijstelling van de Rijksfinanciering SPUK (Specifieke Uitkering), Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en inzet restant van 2025.	210			
Bijdrage Regionaal Werkbedrijf, betreft doorbetaling van budget dat wordt ontvangen via de algemene uitkering (97K) en een subsidie van het Europees Sociaal Fonds (419K)	516			
Bijstelling van de Rijksfinanciering SPUK (Specifieke Uitkering) voor het Doorstroompunt en Aanpak voortijdig schoolverlaten (vsv)	262	262	262	262
Overige budgettair neutrale mutaties kleiner dan 75K	176	37	38	24

4 Inwoners

4.1 Veiligheid

Wat willen we bereiken?

In Tiel moet iedereen veilig kunnen wonen, werken, leren en recreëren. Naast een stevige repressieve aanpak met bestuursrechtelijke maatregelen in combinatie met strafrecht zetten we extra in op preventie en vroegsignalering.

Dit doen we op zorg- en veiligheids-thema's, zoals (ernstige) overlastgevers, huiselijk geweld en kindermishandeling, stalking en radicalisering. We werken hierin samen met partners verbonden aan het Zorg- en Veiligheidshuis.

Daarnaast bestrijden we ondermijning en zware criminaliteit met oog voor de grootstedelijke problematiek van Tiel. Tegenaan van ongeregelde heden, vandalisme en geweld, (drugs)criminaliteit, cyber-crime en mensenhandel maken onderdeel uit van onze aanpak.

We willen voorkomen dat jongeren het verkeerde pad op gaan. Dit verdient onze serieuze aandacht. De kwetsbaarheid voor criminaliteit door onze geografische ligging en bereikbaarheid, maar ook het DNA van Tiel met onze sociale bevolkingsopbouw met relatief veel sociaal-economisch kwetsbare inwoners, spelen een belangrijke rol.

In onze aanpak werken we met het stevig voeren van procesregie vanuit de gemeentelijke rol samen met een netwerk van onder andere scholen, sportclubs, politie en justitie. We maken gebruik van de betrokkenheid van inwoners en ondernemers bij onze gemeente.

Wederkerigheid, het versterken van meldingsbereidheid en daarmee onze informatiepositie en het stevig en stringent handhaven zijn daarbij sleutelwoorden.

Wat gaan we ervoor doen?

NB: de cijfers betreffen een vergelijking tussen de eerste vier maanden van 2026 en de eerste vier maanden van 2025.

	Actie	Jaar	Voortgang
4.1.1	We zetten structureel en projectmatig in op de aanpak van ondermijnende criminaliteit. We voeren een stevige regie op de samenwerking en het versterken van de informatielijn met onze ketenpartners met een strakkere handavingslijn. Zowel preventief en repressief met inzet van controles vanuit toezicht en handhaving en bestuurlijke instrumenten als de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Bibob). Waar mogelijk versterken we onze regie met regionale, provinciale of landelijke gelden.	C	Op schema De integrale aanpak van ondermijnende criminaliteit is voortgezet met inzet van bestuurlijke maatregelen, controles en samenwerking met partners. Politiecijfers laten een lichte daling zien van drugsgerelateerde overlast (45 meldingen in 2026 tegenover 47 meldingen in 2025), maar een lichte toename van registraties van drugsdelicten (met name handel en bezit). We nemen aan dat dit het effect is van de intensievere aanpak van drugscriminaliteit. We hebben integrale controles uitgevoerd op garageboxen in het kader van Interventieteam De Waarden. Tegelijkertijd is opgetreden tegen illegale bewoning en uitbuiting, onder meer via integrale avondcontroles en het project Ariadne, gericht op recreatieterreinen.
4.1.2	We onderhouden een constructieve samenwerkingsrelatie met politie, justitie en het Zorg- en Veiligheidshuis om de veiligheid binnen onze gemeente te waarborgen. We brengen onze basis met betrekking tot het veilig en wettelijk juist delen en verwerken van gegevens op orde en investeren in informatie gestuurd werken.		Op schema Het totaal aantal veiligheidsincidenten blijft nagenoeg stabiel (2.967 meldingen in 2026, tegenover 2.905 meldingen in 2025). Binnen dit totaal zien we een toename van 24% in meldingen rondom verward gedrag (225 meldingen in 2026 ten opzichte van 181 meldingen 2025) en geweldsincidenten zoals mishandeling en ruzie (35 meldingen in 2026 ten opzichte van 24 melding in 2025). Deze ontwikkelingen vragen om een blijvende inzet in de samenwerking in het zorg- en veiligheidsdomein. De politie en samenwerkingspartners blijven aandacht vragen voor de toenemende complexiteit van de casuïstiek. Daarbij is vaak sprake van een combinatie van psychische kwetsbaarheid, gedrags- en verslavingsproblematiek, schulden en dakloosheid. Het zwaartepunt van de problematiek en strafbare feiten ligt daarbij niet primair in criminaliteit, maar in zorgbehoefte.

C = continu proces

4.1.2		C	Deze problematiek onderbouwen het belang van investeren in de integrale aanpak met vroegsignalering, proces-regie en samenwerking in het Zorg- en Veiligheidshuis, maatschappelijke opvang, bemoeizorg en het beheersen van overlastlocaties, in plaats van uitsluitend handhaving. Dit vertaalt zich ook in 5 opgelegde crisismaatregelen (t/m mei 2026) om dwangzorg in gang te zetten. En 3 opgelegde huisverboden in de afgelopen maanden in vergelijking met geen enkel opgelegd huisverbod in dezelfde periode in 2025.
4.1.3	Met voorlichtings- en bewustwordingscampagnes werken we aan de weerbaarheid van inwoners, bedrijven en verenigingen tegen alle vormen van ondermijning en (zware) criminaliteit. Op basis van wederkerigheid roepen we onze inwoners, bedrijven en verenigingen op om verantwoordelijkheid te nemen en zaken te melden. We communiceren actief over de opvolging van meldingen en de aanpak van overlast, openbare orde en veiligheidsdossiers.	C	Op schema Het aantal meldingen van verdachte situaties bij de politie blijft hoog maar stabiel (319 meldingen in 2026 ten opzichte van 325 meldingen in 2025). Het aantal meldingen aan de politie via Meld Misdaad Anoniem is gestegen van 43 in 2025 naar 69 meldingen in 2026. Dit wijst op een verdere toename van de meldingsbereidheid. De inzet op gerichte communicatie en campagnes wordt voortgezet.
4.1.4	Met de gezamenlijke inzet van buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) en politie op (veel voorkomende) criminaliteit, openbare orde en overlastsituaties handhaven we de veiligheid. We zetten de beschikbare capaciteit, inclusief eventuele incidentele uitbreidingen, op basis van prioriteiten in ons handhavingsbeleid en integraal veiligheidsplan, structureel in. Wanneer gevraagd acteren we op urgente veiligheidsrisico's en overlastsituaties. In het bijzonder rondom de jaarwisseling, bij evenementen en bij overlast in de openbare ruimte.	C	Op schema De integrale aanpak van dak- en thuisloosheid, gericht op onder meer het verminderen van overlast in de binnenstad, lijkt een blijvend effect te hebben. Het aantal overlastmeldingen over deze doelgroep daalde van 385 meldingen in 2024 naar 197 meldingen in 2025. In 2026 bleef het aantal meldingen gelijk aan de meldingen in dezelfde periode in 2025. Jeugdgerelateerde overlast blijft nagenoeg stabiel (108 meldingen in 2026, tegenover 113 meldingen in 2025. Daarmee blijft het overlastcijfer relatief laag. De gerichte inzet van toezicht en handhaving blijft noodzakelijk, met nadruk op hotspots en kwetsbare groepen. We zetten daarbij vanuit het Jeugd Preventie Team (JPT) op basis van signalen en meldingen in op overlastlocaties als Passewaaij Winkelcentrum en Station, Rauwenhof en de Binnenstad.

4.1.4		C	In samenwerking met een school is gericht ingezet op verkeersoverlast rondom de betreffende locatie. Ook is gestart met de planvorming om de verkeersveiligheid rond scholen in heel Tiel verder te verbeteren. Het aantal winkeldiefstallen ligt in de eerste periode van 2026 fors lager dan in dezelfde periode vorig jaar: 46 tegenover 96 meldingen. Mogelijk hangt deze daling samen met de inzet van de binnenstadsondernemers op het Veilig Winkelgebied met onder andere het collectief winkelverbod. De gemeenteraad heeft in 2025 besloten de buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) terug te halen naar de gemeentelijke organisatie. De uitvoering hiervan is gestart en richt zich op een overgang per medio 2026. In dit traject is ook de structurele uitbreiding van toezicht- en handhavingscapaciteit meegenomen voor extra controles op het gebied van veiligheid. Met de prioriteringsagenda voor toezicht en handhaving zetten we de capaciteit vanaf de overgang van de boa's gericht in. Dit gebeurt zowel op basis van meldingen van inwoners als via gerichte controles en handhaving op verschillende veiligheids- en leefbaarheids-thema's. Daarbij maken we gebruik van wijkplannen en inzichten uit de leefbaarheids- en wijkmonitor.
4.1.6	We stimuleren Veiliger Wijk Teams (Leefbaarheids-Overleggen Tiel- LOT), buurtpreventieteams en het gebruik van buurtapp's. Bestaande landelijke apps worden door ons gepromoot. Ook experimenteren we met succesvolle projecten uit andere gemeenten (zoals het project Waaks). Met dit soort projecten benutten we de ogen en oren van onze inwoners en ondernemers.	C	Op schema We zetten verder in op wijkgericht werken. Inwoners van Tiel geven de veiligheid in de gemeente gemiddeld een 6,9. Tussen wijken en buurten zijn de verschillen echter groot. In de Schepenbuurt, Stationsbuurt en Hertogenwijk ligt het rapportcijfer rond de 5,5, terwijl inwoners van de Molukse Wijk, Elzenpasch, Passewaaij en Zennewijnen de veiligheid gemiddeld met ongeveer een 7,5 beoordelen. De veiligheidsaanpak blijft gericht op het versterken van sociale cohesie, samenwerking en informatiepositie in wijken. Het aantal vernielingen en meldingen van zaakbeschadiging is gedaald van 105 naar 77.

4.1.6		C	Mogelijk hangt deze daling samen met gerichtere inzet op basis van meldingen. Brandstichting blijft wel een aandachtspunt. Tot en met april zijn dit jaar, net als vorig jaar, 10 incidenten geregistreerd, waaronder autobranden. De impact op omwonenden is groot, terwijl de oorzaken sterk uiteenlopen. Dat maakt preventie en opsporing binnen dit veiligheidsthema complex. In de eerste periode van dit jaar is het aantal woninginbraken gestegen van 7 naar 25. Ook het aantal diefstallen uit schuren nam toe, van 4 naar 13. Hiervoor is aandacht binnen Tiel-brede communicatie, leefbaarheidsoverleggen en buurtpreventies.
4.1.8	Het project 'Aanstormend Talent' zetten we door, waarbij we gebruik maken van landelijke gelden. Daarmee verstevigen we de integrale (preventieve en repressieve) jeugdpak om te voorkomen dat jongeren in de criminaliteit belanden. Dit doen we in samenhang met de borging van het Talenhouse, het verstevigen van samenwerking met scholen op het vlak van veiligheid en de versterking van jongerenwerk (zie onder Mens en Samenleving).	C	Op schema Met incidentele middelen van het ministerie van Justitie en Veiligheid hebben we een project 'Aanstormend Talent' opgezet met als doel het voorkomen van jonge aanwas in criminaliteit. We hebben daarmee onder meer op specialistisch en online jongerenwerk voor vroegsignalering van risicogedrag ingekocht, de uitbreiding van ObyHelpt naar meerdere wijken en Halt-sprekuren op scholen gefinancierd. Specialistische jeugdzorg wordt ingezet voor persoonsgerichte begeleiding van jongeren die uit de criminaliteit willen stappen, met vier nieuwe jeugd-PGA-casussen. Daarnaast is de samenwerking binnen het Jeugd Preventie Team (JPT) en met scholen via Veilig in en om Scholen (VIOS) versterkt. De jeugdofficieren van het Openbaar Ministerie in Oost-Nederland hebben aangegeven ook als partner deel te willen nemen aan project "aanstormend Talent" en beoordelen de aanpak als succesvol en een best practice in Gelderland. Het ministerie van Justitie en Veiligheid heeft aangekondigd dat de incidentele ondersteuning van gemeenten, anders dan de 27 initieel grote aangesloten gemeenten, vanaf 2027 niet wordt voortgezet. Met het wegvallen van de landelijke subsidie zoeken we naarstig naar andere financierings-mogelijkheden om de inzet binnen het project 'Aanstormend Talent' voort te zetten.

4.1.8		C	We hebben de lobby voor (structurele) landelijke ondersteuning namens de M50-gemeenten, waar Tiel ook onder valt, ondersteund. In het landelijke debat over subsidies voor leefbaarheid en veiligheid is aandacht gevraagd voor de opgaven waar M50-gemeenten mee te maken hebben, zoals de druk op leefbaarheid in wijken en de risico's van jonge aanwas in criminaliteit.
-------	--	---	--

Nieuwe beleidsontwikkelingen

Lokaal

Maatschappelijke weerbaarheid, polarisatie en radicalisering

De maatschappelijke onrust als gevolg van internationale conflicten en landelijke incidenten heeft ook impact op Tiel. Om de lokale weerbaarheid te versterken is gestart met het opstellen van een plan gericht op maatschappelijke veerkracht. Hiervoor is een inventarisatie uitgevoerd naar de stand van zaken en de opgaven voor Tiel aan de hand van de 41 VNG-punten voor maatschappelijke weerbaarheid van gemeenten.

Met de door de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) toegekende subsidiegelden voor 2025 en 2026 zetten we in 2026 een netwerkregisseur in voor de aanpak van polarisatie en radicalisering.

In samenhang met het antidiscriminatiebeleid richt deze inzet zich op het versterken van de relatie met sleutelfiguren en is er aandacht voor de lokale impact van landelijke ontwikkelingen, waaronder de Wet PARTA (Wet gegevensverwerking persoonsgerichte aanpak radicalisering en terroristische activiteiten) en de uitbreiding

van bevoegdheden van de burgemeester op het gebied van openbare orde en veiligheid. Ook wordt gestart met de implementatie van het project Bondgenoten.

Motie aanpak onveilig ervaren locaties

De gemeenteraad heeft het college van burgemeester en wethouders verzocht om inzicht te geven in de opvolging van meldingen van onveilig ervaren locaties, een integraal plan van aanpak voor hotspots op te stellen, meldingsmogelijkheden te verbeteren en te komen tot een breder overzicht van risicolocaties.

Motie 'fatbikes'

De gemeenteraad heeft het college van burgemeester en wethouders verzocht om binnen bestaande capaciteit een beknopt feitenbeeld op te stellen van overlast en verkeersonveilig gedrag rondom fatbikes, te verkennen waar locatiegerichte maatregelen nodig zijn en de raad hierover in Q3 2026 te informeren.

Ontwikkelingen Appelpop en Fruitcorso

De overgang van Appelpop van een gratis naar een betaald festival, in combinatie met een nieuwe terreinopstelling, vraagt om een herijking van vergunningsvoorwaarden, publieksstromen en veiligheidsmaatregelen.

Ook de wijziging van het Fruitcorso naar een Fruitfestival met een vaste opstelling van de wagens heeft gevolgen voor de organisatie en veiligheid. De nadruk ligt daarbij op verkeersmanagement, crowdmanagement en toegangsregulering.

Op basis van een raadsbesluit is een incidentele bijdrage van € 150.000 aan Appelpop verstrekt.

Regionaal

Regionale aanpak zorgfraude Gelderland Zuid

In 2025 is in regionaal verband onderzoek gedaan naar effectieve maatregelen tegen zorgfraude. De aanbevelingen uit het rapport richten zich op het versterken van de basis voor een gezamenlijke aanpak. Een regionale werkgroep, waaraan Tiel deelneemt, werkt deze aanbevelingen verder uit voor toepassing binnen de 13 gemeenten in Gelderland-Zuid.

Gelders Akkoord

In 2025 is het Gelders Akkoord voor weerbaarheid tegen ondermijning opgesteld. Het Gelders Akkoord vormt een gezamenlijk basisniveau voor weerbaarheid tegen ondermijning en vraagt om een brede en duurzame inzet binnen gemeentelijke en

Het is een gezamenlijk initiatief van de provincie Gelderland en alle Gelderse gemeenten. Het Gelders Akkoord vormt een gezamenlijk basisniveau om weerbaar te zijn tegen ondermijning. Voor een weerbare overheid is een brede en duurzame beweging nodig, waaraan de gehele gemeentelijke en provinciale organisatie werkt. Het Akkoord is begin 2026 bestuurlijk vastgesteld en implementatie is gestart.

Crisisbeheersing en rampenbestrijding - Veiligheidsregio Gelderland Zuid

Het herzien van de kostenverdeelsystematiek, de verduurzaming van vastgoed en de regionale en lokale opgave op het gebied van maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht zijn ontwikkelingen met lokale impact. We nemen als gemeente deel aan de regionale werkgroep voor de pilot noodsteunpunten en richten we in 2026 een noodsteunpunt in Tiel in.

Nationaal

Vuurwerkverbod

Het landelijke vuurwerkverbod is in 2025 door de Eerste en Tweede Kamer aangenomen en treedt naar verwachting in werking bij de jaarwisseling van 2026/2027. Dit betekent dat consumenten geen vuurwerk meer mogen afsteken. De invoering is afhankelijk van nadere uitwerking, waaronder een landelijk handhavingsplan, een algemene maatregel van bestuur en een compensatieregeling voor de sector.

Voor gemeenten ligt de impact vooral in de voorbereiding op de uitvoering en handhaving. Het gaat hier om capaciteitsvraagstukken en het risico op verschuiving naar illegaal vuurwerk bij beperkte handhaafbaarheid.

Als alternatief wordt gesproken over het mogelijk organiseren van professionele vuurwerkshows en het toekennen van de mogelijkheid aan burgemeesters om ontheffingen of vergunningen te verlenen aan verenigingen voor het afsteken van vuurwerk.

De kaders en voorwaarden hiervoor zijn landelijk nog in ontwikkeling.

Wet PARTA

Met ingang van 1 juli 2025 is de Wet Gegevensverwerking Persoonsgerichte Aanpak Radicalisering en Terroristische Activiteiten (PARTA) in werking getreden. Deze wet vormt een juridische basis voor de lokale aanpak van radicalisering en terrorisme in Nederland en regelt het delen en bespreken van signalen van radicalisering in casusoverleggen, evenals het verwerken van deze gegevens. De implementatie vindt regionaal plaats via het Zorg- en Veiligheidshuis, waarbij Tiel aansluit.

Uitbreiding bevoegdheden openbare orde (digitalisering)

Het kabinet zet in op uitbreiding van bevoegdheden voor burgemeesters en politie om openbare ordeverstoringen te voorkomen. Daarbij ligt de nadruk op het online domein, waar verstoringen steeds vaker ontstaan of worden georganiseerd. Concreet worden de mogelijkheden verruimd om online gegevens te verzamelen over dreigende ordeverstoringen en om personen in het publieke digitale domein te volgen, na rechterlijke toetsing.

De rol van de burgemeester als regisseur van openbare orde wordt daarmee inhoudelijk versterkt, met meer nadruk op informatiegestuurd werken en vroegsignalering, ook online.

Versterking stelsel bewaken en beveiligen

Het vernieuwde landelijke stelsel 'beveiligen van personen' is verder uitgewerkt en legt meer nadruk op centrale regie en samenwerking tussen landelijke en regi-

onale partners. Voor lokale bestuurders betekent dit een duidelijker kader bij dreigingen, maar ook een grotere verwevenheid met nationale veiligheidsstructuren.

4.2 Wijkgericht werken, inwonerparticipatie en regionale samenwerking

Wat willen we bereiken?

Excellente dienstverlening

De gemeente Tiel heeft de ambitie om zich te ontwikkelen tot excellente dienstverlener voor haar inwoners en partners (ondernemers, maatschappelijke instellingen en andere organisaties).

Net als alle andere gemeenten heeft de gemeente Tiel in essentie één doel: ten dienste staan van haar inwoners en partners. Dat doen we door elke dag verschillende publieke diensten aan te bieden. Deze diensten dragen bij aan een fijne stad om te wonen en aan de ondersteuning van inwoners die dat nodig hebben. We willen onze dienstbaarheid naar onze inwoners en partners vergroten door onze publieke dienstverlening te verbeteren.

In de uitvoering van de opgave **Excellente Dienstverlening** we werken vanuit de drie kernwaarden: vakmanschap, verbinding en vertrouwen met wijkgericht werken als belangrijke pijler.

Wijkgericht werken

In 'de wijk' komen veel opgaven, kansen en zorgen samen. Wijkgericht werken draagt bij aan passende oplossingen waarbij we onze inwoners beter van dienst

kunnen zijn. We zorgen hiermee voor veerkrachtige wijken.

In de missie om dichterbij onze inwoners te staan, heeft iedere wijk een wijkwet-houder en een wijkregisseur. Integraal en samen met inwoners en andere partners werken we aan wat er in een wijk toe doet: fijn wonen, werken en ontspannen.

Deze kansrijke manier van werken ontwikkelen we verder. Zo komt er voor iedere wijk een wijkplan dat actief onderhouden wordt. Onze wijkregisseurs weten wat er in de wijken gebeurt dankzij een sterk intern- en extern netwerk, waarin zij een aanjagende en regisserende rol hebben.

We ontwikkelen wijkgericht werken verder door. Op dit moment wordt wijkregie vaak ingezet vanuit het ruimtelijk domein. We streven echter naar een meer integrale aanpak, die als voorbeeld kan dienen voor al onze dienstverlening om thema's als leefbaarheid, veiligheid en toegang tot zorg met elkaar te verbinden in de wijken.

Communicatie en participatie

Onze communicatie ondersteunt het realiseren van maatschappelijke opgaven. We kiezen bewust voor focus en richten ons steeds meer op de uitdagingen en activiteiten uit het Coalitieakkoord.

We willen een open bestuurscultuur, waarbij iedereen kan bijdragen aan de best passende oplossing voor een probleem. Bij relevante opgaven bepa-

len we samen met management aan het begin van het traject de inzet van communicatie. Daarbij leggen we de nadruk op projecten met grote maatschappelijke impact, waarbij goede communicatie cruciaal is. Naast reguliere communicatieactiviteiten blijven we flexibel, zodat we kunnen inspelen op nieuwe ontwikkelingen.

We streven naar een integrale benadering van communicatie, participatie en dienstverlening, waarbij onze communicatiestrategie nauw aansluit op het Coalitieakkoord, het strategiedocument Veerkrachtig Tiel en de Toekomstvisie Tiel.

Om zo goed mogelijk besluiten te kunnen nemen - en om ieders belangen, zorgen, kansen en vragen inzichtelijk te maken - vinden we vroegtijdige communicatie en/of participatie belangrijk. De bestuurlijke afweging vindt vervolgens plaats in de raadzaal.

Regionale samenwerking

Samenwerken doen we niet alleen met onze inwoners en maatschappelijke partners, maar ook met medeoverheden. Onze ambitie is hierin een voortrekkersrol te nemen die past bij onze toekomstvisie.

We vinden het belangrijk om 'samen' doelen te bereiken. Via FruitDelta Rivierenland werken we al jaren succesvol samen met andere gemeenten in onze regio aan het creëren van een optimale balans tussen economische groei en brede welvaart in de regio Rivierenland.

Wat gaan we ervoor doen?

	Actie	Jaar	Voortgang
4.2.1	We gebruiken een breed instrumentarium voor burgerparticipatie, waaronder een (digitaal) participatieplatform en burgerpanel. Op deze manier kunnen we samen met onze inwoners actief werken aan beleidsplannen en projecten voor onze stad.	2025	Op schema De doorontwikkeling van wijkgericht werken vindt plaats binnen de uitgangspunten van het uitvoeringsprogramma Excellente Dienstverlening. Het team wijkregisseurs van de afdeling Inwoners werkt samen met interne en externe partners aan de verdere invulling van deze doorontwikkeling. Via de wijkdeal Tiel-Oost heeft de provincie Gelderland € 73.000 beschikbaar gesteld als cofinanciering voor activiteiten en fysieke aanpassingen in en rond Clubhuis Tiel. De gemeente Tiel en lokale partners hebben de cofinanciering geborgd, zijn gestart met de uitvoering en ronden de wijkdeal in 2027 af. Samen met lokale initiatiefnemers onderzoekt de gemeente de mogelijkheden tot nog 3 wijkdeals voor Tiel-Noord, Tiel-West en Wadenhoijen. Er nemen ongeveer 400 Tielenaren deel aan het inwonerspanel. Er wordt in de tweede helft van 2026 ingezet op een nieuwe wervingscampagne, om dit aantal te verhogen. Dit jaar zijn er ondertussen 3 vragenlijsten uitgezet onder het inwonerspanel. Voor de leefbaarheidsmonitor worden inwoners regulier benadert. Alle verkregen input wordt betrokken bij beleidsontwikkeling en uitwerking van projecten.

C = continu proces

4.2.4	Wij brengen de politiek dichterbij de burgers. Door bijvoorbeeld meer te communiceren over wat we doen en waarom. We komen ook letterlijk dichterbij door bijeenkomsten van ons college van burgemeester en wethouders en de informatieve raadscommissies ook buiten het stadhuis en de raadzaal te houden.	C	Op schema Voor de Hertogenwijk, een buurt binnen Tiel-West, is ambtelijk een eerste kwalitatief beeld van de wijk opgesteld, aangevuld met kwantitatieve gegevens uit onder meer de wijkmonitor. Dit beeld beschrijft zowel de huidige situatie als de gewenste toekomstige ontwikkeling op basis van bestaand beleid en wordt aangevuld met inzichten van inwoners, andere belanghebbenden uit de wijk en professionele partners. Op basis van dit beeld ontstaat een aanpak die ook in andere wijken toepasbaar is, met als doel dat in 2027 alle wijken en dorpen beschikken over een integraal tactisch en strategisch plan. Participatiebijeenkomsten worden zoveel mogelijk in de wijken zelf georganiseerd, dicht bij de inwoners. Team communicatie en wijkregie adviseren over de aanpak, terwijl de inhoud wordt bepaald door de betreffende afdelingen, bijvoorbeeld in het kader van de Omgevingsvisie.
4.2.5	We nemen in de realisatie van de ambities voor onze stad bestuurlijk en ambtelijk actief deel aan regionale, provinciale en landelijke netwerken. Op landelijk en provinciaal niveau participeren we actief in de netwerken van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG).	C	Op schema We nemen actief deel aan bijeenkomsten van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) op landelijk en provinciaal niveau. We participeren in de M50, een netwerk van middelgrote gemeenten. Met gemeenten uit de regio bouwen we verder aan een stevig samenspel, onder meer via collegebezoeken, samenwerking met de RS4-gemeenten en deelname aan de regioreis. Binnen het samenwerkingsverband Regio Rivierenland wisselen we met andere gemeenten kennis en ervaring uit over wijkgericht werken en leefbaarheid. In dit netwerk wordt ook de mogelijkheid verkend om gezamenlijk een aanvraag te doen voor het regionale Vitaliteitsfonds, een uitwerking van de Regiodeal Fruit-delta Rivierenland.

4.2.6	We zetten in op lobby en verbinding richting Regio Rivierenland, de provincie Gelderland en de rijksoverheid. Ook kijken we in gelegenheidscoalities hoe we onze gezamenlijke ambities kunnen waarmaken. Daarnaast willen we meer kennis en ervaringen uitwisselen met de centrum-gemeenten in Gelderland (Doetinchem, Harderwijk en Zutphen) en worden we actief lid van het M50-platform van middelgrote gemeenten in Nederland.	C	Op schema We investeren in de relaties en het netwerk van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), de M50, de provincie Gelderland en de gemeenten in Regio Rivierenland. Daarnaast zetten we volop in op samenwerkingen tussen gemeenten en de Rijksoverheid. We hebben als gemeente, al dan niet samen met Regio Rivierenland, diverse werkbezoeken georganiseerd voor Statenleden, Tweede Kamerleden en vertegenwoordigers van ministeries. We werken in de regio proactief samen aan het Ruimtelijk Ontwikkelperspectief, het gebiedsproces Geldermalsen Oost – Tiel West en een verkennend onderzoek naar een breder mobiliteitspakket tussen Geldermalsen en Tiel. Door regionale samenwerking verbeteren we onze plannen en vergroten we onze kansen voor cofinanciering.
4.2.7	Wensen en behoeften over de openbare ruimte zijn opgehaald bij bewoners en vertaald in wijkplannen met concrete acties die integraal worden uitgevoerd. De leden van het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad gaan actief de wijken bezoeken.	C	Op schema De vertaling van wensen en behoeften van bewoners naar wijkplannen is een continu proces. Jaarlijks bepalen we nieuwe acties en aandachtspunten per wijk (zie ook punt 4.2.4). In 2026 zijn én worden wijkscouwen uitgevoerd. Ook worden drie opschoondagen met als thema “opruimen en ontmoeten” georganiseerd. Dat doen we samen met direct betrokken partners, zoals Wooncorporaties, Avri en Mozaïek. Van het gedeeltelijk overgehevelde incidentele budget uit 2025 voor wijkwensen is een deel uitgegeven aan onder andere het herstel van ‘historische’ bankjes in het Kalverbos. Het resterende budget is voor 2026 belegd in projecten. We hebben een subsidieaanvraag ingediend bij de provincie Gelderland in het kader van Ondersteuning Leefbaarheidsinitiatieven. Het gaat om een subsidie voor kleinschalige activiteiten op het gebied van sport, cultuur en sociale verbondenheid. De subsidie is inmiddels goedgekeurd door de provincie Gelderland.
4.2.8	We organiseren jaarlijks, namens de gemeenteraad, een ‘Kijk in de Wijk’. Op deze manier komt de gemeenteraad op een informele manier in contact met onze bewoners en zien zij meteen wat er speelt en leeft in de wijk.	C	Op schema De gemeenteraad heeft het proces rondom het initiatief ‘Kijk in de Wijk’ geëvalueerd, waarbij de toekomstige inzet en ambitie nog moet worden bepaald.

Nieuwe beleidsontwikkelingen

Lokaal niveau

Motie Automatische Externe Defibrillatoren (AED's)

In februari 2026 is de motie “Onderhoud AED's borgen” aangenomen. Met de eerste voortgangsrapportage 2026 en de meerjarenbegroting wordt het jaarlijks onderhoudsbudget van € 5.000 beschikbaar gesteld.

Het college van burgemeester en wethouders onderzoekt hoe dit budget kan worden ingezet voor organisaties en particulieren die een openbare AED onderhouden en komt zo nodig met een voorstel terug naar de gemeenteraad.

Daarnaast worden gesprekken gevoerd met bekende partners over de invulling van een Tiel dekkend netwerk van burgerhulpverleners en AED's. Afhankelijk van de uitkomsten van die gesprekken, worden de (financiële) consequentie in beeld gebracht en is mogelijk een uitwerking tot raadsvoorstel noodzakelijk.

Wijkaccommodatiebeleid

Rekening houdend met onder meer de motie uit eind 2022 over wijkaccommodatiebeleid en de ontwikkelingen die daarop zijn gevolgd, wordt gewerkt aan een toekomstbestendig kader voor de wijkaccommodaties in Tiel.

Het streven is te komen tot een meer uniform kader voor alle betrokken accommodaties. De strategie en kaders worden rond de zomer van 2026 inhoudelijk uitgewerkt. Op basis van die uitwerking wordt een proces ingericht om de raad actief te betrekken ter voorbereiding op besluitvorming hierover eind 2026.

Excellente Dienstverlening

Geen nieuwe ontwikkelingen.

Regionaal niveau

Geen nieuwe ontwikkelingen.

Nationaal niveau

Geen nieuwe ontwikkelingen.

Financiële afwijkingen

Binnen dit programma rapporteren we de volgende afwijkingen van de begroting van meer dan € 75.000.

Onderwerp	2026	2027	2028	2029
Extra bijdrage Appelpop	150 N			
Overige afwijkingen <€ 75.000	35 N			
Totaal afwijkingen programmabudgetten				
Budgettair neutrale mutaties:				
Kosten opvang Oekraïners	2.713			
Voorschot t.b.v. opvang Oekraïners en eigen bijdrage. Saldo inkomsten/uitgaven wordt gestort in reserve opvang Oekraïners	3.454			
Overheveling budget Nachtregister van programma 2 naar programma 4	400			
Versterkingsgelden Nationaal Coördinator Terrorisme en Veiligheid (NCTV)	128			
Huiskamer Tiel Oost	73			
Overheveling budget woningbouwversnelling van programma 2 vitale stad	300			
Uitvoeringsprogramma schaalsprong (dekking algemene reserve)	400			

Algemene baten en lasten

Algemene dekkingsmiddelen

Binnen dit programma rapporteren we de volgende afwijkingen van de begroting van meer dan € 75.000:

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Algemene uitkering	p.m.			
Opbrengsten heffingen *	350 V			
Rente	185 N			
Overige mutaties < € 75.000	118 N	–	–	29 N
Totale afwijkingen programmabudgetten	47 V	–	–	29 N
Investeringsen				
Verbouwing van het gemeentehuis in verband met de komst van de BOA's	140	–	–	–
Nieuwe vloerbedekking stadhuiscomplex	190	–	–	

Algemene uitkering

Voor de algemene uitkering nemen we op dit moment (nog) geen mutatie op.

Weliswaar hebben we ten dele informatie over onze eigen maatstaven per 1-1-2025, en daarnaast over de voorjaarsnota van het Rijk. Alle informatie komt echter pas samen als we ook de meicirculaire 2026 hebben ontvangen.

Het is dan ook ons voornemen om na het verschijnen van de meicirculaire een informatienota toe te sturen waarin we de aanpassingen binnen de algemene uitkering presenteren, plus de gevolgen daarvan voor het lopende jaar en het meerjarenperspectief. De verwachting voor de algemene uitkering is een nadeel.

Opbrengsten heffingen

Bij diverse belastingsoorten wordt in 2026 een hogere opbrengst verwacht dan oorspronkelijk geraamd. Hieronder zijn de belangrijkste oorzaken daarvan toegelicht.

Onroerendezaakbelasting (OZB)

De opbrengst uit OZB op woningen en bedrijfspanden valt naar verwachting € 350.000 hoger uit. Dit is het gevolg van relatief dure nieuwbouwwoningen en de oplevering van een aantal grote objecten in 2026.

*Kanttekening: Deze verwachte meeropbrengst is nog onder voorbehoud. De verwerking van bezwaarschriften kan

leiden tot waardevermindering, die nog in mindering moet worden gebracht. Daarnaast dient er ook rekening te worden gehouden met mogelijke oninbaarheid. Een hogere WOZ-waarde leidt tegelijk tot een verlaging van de algemene uitkering. Dit effect nemen we mee bij de verwerking van de meicirculaire, zie paragraaf algemene uitkering hierboven.

Rente

Voor 2026 is een nieuwe renteberekening opgesteld. Per saldo verwachten we een gesaldeerd nadeel van € 185.000 op de rentelasten. Dit nadeel wordt door drie factoren veroorzaakt.

Ten eerste heeft de gemeente in 2026 lang geld aangetrokken vanwege de verwachte rentestijging mede door aanhoudende geopolitieke spanningen.

Waardoor we de keus hebben gemaakt om te consolideren. Kort lopende kasgeldleningen om gezet naar meerjarige geldleningen. Daarnaast hebben we ook voor 2027 alvast lang gefinancierd, omdat de verwachting is dat de rente gedurende een langere periode op een hoger niveau blijft. Tegelijkertijd ontvangen we meer rente op ons uitstaande geld, wat het nadeel deels compenseert. Per saldo leidt dit in 2026 tot een incidenteel nadeel van € 185.000.

Paragrafen

Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente Tiel heeft een groot vermogen geïnvesteerd in kapitaalgoederen in de vorm van wegen, riolering, groen, civiele kunstwerken, gebouwen en andere zaken. Het onderhoud van deze kapitaalgoederen is van groot belang voor het zo goed mogelijk functioneren van de gemeente op verschillende beleidsterreinen zoals veiligheid, vervoer, recreatie, onderwijs en welzijn.

Het onderhoud van de kapitaalgoederen is vastgelegd in beleids- en beheerplannen. Voor openbare ruimte zijn deze nu verwerkt in een Jaarplan Openbare ruimte (JOR). Voor ons vastgoed gaan wij het komende jaar ook hiermee aan de slag.

In deze paragraaf gaan we in op de laatste ontwikkelingen en de voortgang van de planning van het Jaarplan Openbare ruimte (JOR).

Openbare ruimte

Ontwikkelingen

Voor wegen, openbaar groen, begraafplaatsen en verlichting zijn in 2024 beheerplannen vastgesteld. Samen met het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) en het Beheerplan Civiele Kunstwerken kijken we welke projecten integraal uitgevoerd kunnen worden.

Het geheel aan integrale en sectorale projecten worden verwerkt in een jaarlijks opgesteld onderhoudsplan (JOR). Onderstaand wordt de voortgang van de planning aangegeven.

Voortgang planning

Project	Jaar uitvoering	Bedrag (x € 1.000)	Voortgang
Herinrichting en onderhoud Nieuwe Tielseweg (Oost/West)	2024-2027	10.557	Conform planning
Waardenburglaan-Teisterbantlaan (fase 1)	Q3 2025-Q1 2026		
Teisterbantlaan-Brugstraat (fase 2)	start Q3 2026		
Brugstraat-Rechtbankstraat (fase 3)	2027		
Rioolvervanging Roos Vosstraat	2026	968	Aangepaste planning
Rioolvervanging Jhr. A.W. van Borsselestraat Wadenoijen	2027	500	Aangepaste planning
Inrichting fietsvoorziening Passewaayse Hogeweg (inclusief omzetten persriool naar vrijverval afhandeling van onderzoek)	2027	1.396	In voorbereiding
Rioolvervanging Dodewaardlaan	2026	292	Herziene planning uitvoering start Q2
Baggerwerkzaamheden havens	2025-2026	650	Gereed veerstoep. Waal- en glashaven in voorbereiding
Reconstructie kruising Papesteeg/Teisterbantlaan (rotonde)	2025 en verder	1.892	Tijdelijke inrichting gereed. Afronding na woningbouw.
Revitalisering Wadenoijenlaan e.o. (Tiel-West)	2025-2027	13.000	Uitvoering gestart Q3 2025
Revitalisering Binnenstad (centrum)	2025-2027	8.220	Conform aangepaste planning
Rioolvervanging Gasthuislingelaan	2026	865	Aangepaste planning
Rioolvervanging Stationsweg- Stationsplein	2028	776	Herziene planning, relatie Veilingkwartier
Herinrichting en onderhoud Inundatiekanaal (Tiel-West)	2026	786	Aangepaste planning
Rioolvervanging Dr. Asjeslaan	2027	3.000	Conform planning
Ronde Schaarsdijkweg	2027	400	Conform planning

Rioolvervanging en vergroening Thorbecke-straat	2026	780	Conform planning
Rioolvervanging Daver	2027	188	In voorbereiding
Rioolvervanging Pijnacker-Hordijkstraat	2027	435	In voorbereiding
Speelplek Hertog Arnoldstraat	2026	258	In voorbereiding
Herinrichting Teisterbantlaan	2027	786	In voorbereiding
Wateroverlast De Praam	2027	300	Gepland
Wateroverlast De Hennepe	2027	307	Gepland
Renovatie/relinen riolering Papesteeg	2025	700	In uitvoering
Rotonde Havendijk-Grotebrugsegrintweg	2026	70	In voorbereiding
Aanplant bomen langs Fietspaden Passewaaij	2026	200	Gereed
Tiel fietsvriendelijk	2025-2026	3.000	In uitvoering

Vastgoed

Ontwikkelingen

De raad heeft op 2 juli 2025 ingestemd met de voorkeursscenario's voor de nieuwbouw van vier onderwijslocaties behorend bij de projecten uit de eerste termijn van het IHP. De schoolbesturen en wij zijn aan de slag gegaan met de definitiefase.

De werkzaamheden aan bestaand gemeentelijk vastgoed zijn afgerond. Het wijkgebouw aan de Peppellaan 6 en het

clubgebouw aan de Beethovenstraat 18a zijn gerenoveerd, waarmee deze gebouwen in stand zijn gehouden en geschikt blijven voor het beoogde gebruik.

Daarnaast is op bedrijventerrein Medel grond verkocht aan DELA ten behoeve van een betere gebruiksfunctie van het crematorium. Ook is aan de Binnenmolenstraat grond verkocht voor de ontwikkeling van twee woningen. Deze verkopen ondersteunen een effectieve inzet van gemeentelijke gronden.

Bedrijfsvoering

1 Robuust financieel beleid

Wat willen we bereiken?

Financieel staan we er solide voor. De meerjarenbegroting 2026-2029 is voor alle jaren sluitend, met uitzondering van 2028. Dat tekort wordt vooral veroorzaakt door een landelijke maatregel: het zogenoemde ravijnjaar is door het Rijk verschoven van 2026 naar 2028. Hierdoor ontvangen alle gemeenten in dat jaar minder algemene uitkering, wat direct leidt tot een tekort. Dit is dan ook de belangrijkste reden dat 2028 op dit moment nog niet sluit

Recent hebben we een goedkeurende verklaring gekregen van onze accountant. Tot enkele jaren geleden had Tiel grote uitdagingen en beperkt ruimte in het huishoudboekje. Met sober en doelmatig beleid is een positieve trend in gang gezet. Dit betekent dat we zorgvuldige keuzes maken, prioriteiten stellen, soms ook 'nee' durven zeggen en samen kijken wat wel mogelijk is. We blijven scherp aan de wind varen als het om geld draait.

Wat gaan we ervoor doen?

	Actie	Jaar	Voortgang
5.1.1	De ambities en speerpunten van het coalitieakkoord 2022-2026, aangevuld met actiepunten uit de perspectievennota's en nieuw beleid, vertalen we in de programmabegroting 2023 en volgende jaren. De programmabegroting is een inhoudelijke en financiële uitwerking van onze plannen. We realiseren ons dat we prioriteiten moeten stellen en programmeren onze ambities over de volledige bestuursperiode.	C	Op schema We hebben onze ambities vertaald naar concrete acties. In het document Terugblik coalitieperiode 2022-2026 kijkt het college terug op de belangrijkste gebeurtenissen en ontwikkelingen van de afgelopen bestuursperiode, een periode waarin veel in gang is gezet en daadwerkelijk is gerealiseerd.
5.1.2	We gaan voor een sluitende meerjarenbegroting. We durven keuzes te maken en realiseren ons dat de wensen voor onze stad altijd groter zijn dan onze gemeentefinanciën.	C	Op schema De gemeenteraad heeft op bestuurlijk niveau voor de komende jaren de Tielse strategie vastgesteld en omarmd. Daarbij is het advies van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) gevolgd, met zichtbaar positief resultaat. Het verwachte ravijnjaar is deels verschoven van 2026 naar 2028. Door tijdig te anticiperen en gerichte ombuigingen door te voeren, slagen wij erin de begrotingen voor 2026, 2027 én 2029 sluitend te maken. Dit geeft ons een solide basis voor het verder uitwerken van de begroting voor 2027.
5.1.3	Om onze ambities te verwezenlijken, zoeken we actief naar subsidies en sponsoren. We investeren hiervoor in onze ambtelijke organisatie.	C	Op schema Binnen de formatie is ruimte vrijgemaakt voor een medewerker die zich richt op het binnenhalen van externe middelen. We hebben in de eerste maanden van 2026 subsidies ontvangen voor: • Grootschalige maatregelen nieuwe Tielseweg tracé 7 € 249.000. • Grootschalige maatregelen nieuwe Tielseweg tracé 8 € 617.000. • Grootschalige maatregelen nieuwe Tielseweg tracé 9 € 273.000. • Alternatieve verblijfplaatsen Vleermuizen € 260.000.

C = continu proces

Nieuwe beleidsontwikkelingen

Op ieder programmaonderdeel heeft de gemeente te maken met een continue ontwikkeling van de omgeving. Het gaat hier om (beleids)ontwikkelingen op zowel lokaal, regionaal als nationaal niveau.

Lokaal

Geen nieuwe ontwikkelingen.

Regionaal

Geen nieuwe ontwikkelingen.

Landelijk

Financiële onzekerheid

Het zogenoemde ravijnjaar, dat aanvankelijk in 2026 werd verwacht, is deels verschoven naar 2028. Hierdoor is het tekort deels gedempt maar blijven er voor de lange termijn uitdagingen bestaan.

We gaan, samen met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), nog steeds door met onze lobby richting het Rijk, zodat er ook voor 2028 blijvende oplossingen komen. Het is essentieel dat het Rijk de gemeenten tijdig duidelijkheid en voldoende middelen biedt om hun taken goed te blijven uitvoeren.

Gevolgen inflatie

De inflatie is de afgelopen jaren uitzonderlijk hoog geweest, mede als gevolg van internationale geopolitieke spanningen. Zo ook in 2026.

Voor 2026 stijgt de loonvoet sector Overheid in de huidige raming van 2,0% naar 3,1%. Daarnaast nemen de verwachte prijsstijgingen toe van 2,1% naar 2,6%. Deze hogere loon- en prijsontwikkelingen hebben directe gevolgen voor onze kostenstructuur.

De verwachting is dat wij grotendeels worden gecompenseerd via de algemene uitkering, waardoor de financiële impact voor onze organisatie naar verwachting beheersbaar blijft.

2 Dienstverlening en gemeentelijke organisatie

Wat willen we bereiken?

We willen de dienstverlening aan onze inwoners verbeteren. In de Visie op Excellente Dienstverlening zijn onze ambities vastgelegd. Binnen het Uitvoeringsprogramma Excellente Dienstverlening 2025-2026 werken we in 14 projecten aan concrete verbeteringen. Daarnaast zorgen we voor een optimale besluitvorming binnen ons bestuur en verbeteren we de bedrijfsvoering van onze organisatie.

Het is essentieel om te erkennen dat toekomstgericht vakmanschap van ambtenaren één van de grootste uitdagingen is voor de komende jaren. We zorgen ervoor dat onze medewerkers optimaal zijn toegerust om hun taken professioneel, toekomstgericht, innovatief en met lef aan te pakken.

Dit vereist investeringen in werving en selectie, goed werkgeverschap en opleiding en ontwikkeling op alle niveaus binnen de organisatie. Het succes van de gemeente hangt immers af van de kwaliteit en veerkracht van haar ambtenaren.

Digitale informatiesystemen zijn onmisbaar voor een goed functionerende gemeente. De kwaliteit van onze dienstverlening en bedrijfsvoering hangt direct

samen met de beschikbaarheid en veiligheid van deze systemen en de betrouwbaarheid van data. Binnen de organisatie groeit het bewustzijn dat informatiebeveiliging hierin een cruciale rol speelt.

Om onze weerbaarheid op het gebied van informatieveiligheid en cybersecurity te vergroten, werken we volgens de landelijke Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Dit vraagt om blijvende

aandacht en investeringen, zodat onze informatieveiligheid ook in de toekomst op orde blijft.

Daarnaast volgen we de ontwikkelingen rondom kunstmatige intelligentie (AI) nauwlettend. We onderzoeken hoe AI kan bijdragen aan de ondersteuning van onze processen, maar doen dit altijd zorgvuldig. Daarbij staat de menselijke maat centraal.

Wat gaan we ervoor doen?

	Actie	Jaar	Voortgang
5.2.1	Onze ambtelijke organisatie breiden we uit. Dat is nodig om het fundament weer op orde te brengen. We stellen structureel budget beschikbaar voor het aantrekken van nieuwe medewerkers.	C	Op schema Openstaande vacatures worden vervuld. Sommige vacatures zijn moeilijk te vervullen en we zien dat ook de externe markt niet altijd meer een oplossing biedt. In het najaar van 2025 is gestart met een pilot waarin een recruiter ingezet wordt op de werving voor de lastig vervulbare vacatures, met focus op het fysieke domein. Deze pilot loopt door tot juni 2026 en wordt dan geëvalueerd. De eerste resultaten worden geboekt. Door gerichte werving, en een actiever benaderingsproces lukt het om vacatures in te vullen. Hoewel de arbeidsmarkt krap blijft, zien we dat de ingezette maatregelen bijdragen aan een betere aansluiting tussen vraag en aanbod.

C = continu proces

5.2.2	We ontwikkelen actieve arbeidsmarktcommunicatie om talentvolle medewerkers te werven en investeren tegelijkertijd in het leren en ontwikkelen van al onze medewerkers.	C	Op schema Met gerichte recruitmentcampagnes is de gemeente Tiel goed zichtbaar op de arbeidsmarkt. Via de website www.bouwen-aan-tiel.nl spreken we met name latent werkzoekenden aan (mensen die niet actief op zoek zijn naar een nieuwe baan, maar wél openstaan voor een kans als die zich aandient). We investeren in de ontwikkeling van onze medewerkers. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de leergang Excellente Dienstverlening die door alle medewerkers gevolgd wordt en aan de training en ontwikkeling van onze afdelingsmanagers en teamleiders. Ook bereiden we de komst van de boa's en de collega's van de BWB voor, zodat zij zich van harte welkom voelen in Tiel.
5.2.4	Om de dienstverlening aan onze inwoners te verbeteren, gaan we onze servicenormen herwaarderen en de klantgerichtheid bevorderen.	C	Op schema De uitvoering van het Uitvoeringsprogramma Excellente Dienstverlening 2025-2026 (14 projecten) loopt op schema. De servicenormen zijn geactualiseerd. Bezoekers waarderen onze dienstverlening aan de balie met een 8,9. Zij ervaren snelle, vriendelijke en deskundige hulp die merkbaar bijdraagt aan excellente dienstverlening.
5.2.5	We gaan informatiebeveiliging beter verankeren. We vergroten organisatiebreed de bewustwording, nemen maatregelen om digitale inbreuken vroegtijdig te kunnen ondervangen en versterken de beveiliging van onze informatiesystemen.	C	Op schema Door toenemende cyberdreigingen, verdere digitalisering en strengere wetgeving blijft voortdurende aandacht nodig voor digitale weerbaarheid, ketenbeveiliging, incidentrespons en zorgvuldige omgang met (gevoelige) persoonsgegevens. Ook groeit de aandacht voor het veilig en verantwoord gebruik van Artificial Intelligence (AI). Hiervoor zijn richtlijnen en een vastgesteld AIbeleid beschikbaar, met kaders voor het gebruik van AItoepassingen, bescherming van gegevens en het voorkomen van risico's. Dit sluit aan op de uitgangspunten van informatiebeveiliging en privacy en ondersteunt medewerkers in de praktijk. De ENSIAverantwoording is succesvol afgerond, waarmee is aangetoond dat de organisatie in basis voldoet aan de gestelde eisen voor informatiebeveiliging.

5.2.6	De richtlijnen voor cybersecurity worden steeds strenger. In 2023 is de Network and Information Security Directive, beter bekend als de NIS2-richtlijn, in werking getreden. Deze richtlijn is gericht op een verbetering van de digitale en economische weerbaarheid.	C	Op schema De Europese NIS2richtlijn wordt in Nederland geïmplementeerd via de Cyberbeveiligingswet (Cbw), die naar verwachting in Q3 2026 in werking treedt. In 2026 bereiden wij ons verder voor op deze wet, met nadrukkelijke aandacht voor de invulling van de zorgplicht en meldplicht. Relevante beleidsstukken worden geactualiseerd en taken, rollen en verantwoordelijkheden scherper vastgelegd. Daarnaast worden bestaande processen en maatregelen beoordeeld en waar nodig aangescherpt, zodat aantoonbaar wordt voldaan aan de eisen voor risico-beheersing, incidentmanagement en digitale weerbaarheid.
5.2.7	In 2025 -2026 werken we aan 14 projecten om onze dienstverlening te verbeteren via het Uitvoeringsprogramma Excellente Dienstverlening.	C	Op schema De uitvoering van het Uitvoeringsprogramma Excellente Dienstverlening 2025-2026 loopt op schema. Onderstaande concrete resultaten zijn opgeleverd of gestart: • Inwonerspanel is gerealiseerd. • Welkomstpakketten voor nieuwe inwoners zijn geïntroduceerd (project Warm Welkom). • Wijkcoalities en wijkanalyses zijn opgestart. • Wijkmonitor gerealiseerd, inclusief start leefbaarheidsmonitor. • Ophalen inwonersfeedback gerealiseerd voor afspraken balies stadhuis (project Evaluatie-tool). • Verkenning gestart naar project 'Optimalisatie Inwonerscontact'. • Leergang Excellente Dienstverlening afgerond voor 9 teams uit ambtelijke organisatie, rest van de teams volgen in 2026. • Servicenormen zijn geactualiseerd. • Eerste maatregelen gerealiseerd voor aanpak ontvangstruimte stadhuis.

C = continu proces

Nieuwe beleidsontwikkelingen

Op ieder programmaonderdeel heeft de gemeente te maken met een continue ontwikkeling van de omgeving. Het gaat hier om (beleids)ontwikkelingen op zowel lokaal, regionaal als nationaal niveau.

Lokaal

Datagedreven werken

Datagedreven werken is een ontwikkeling die volop in de spotlights staat. Dat zien we niet alleen in onze organisatie, maar ook bij onze samenwerkingspartners. We hebben een datateam dat in staat is om actief de afdelingen te ondersteunen in het datagedreven werken. Datagericht Werken is ook één van de pijlers uit het uitvoeringsprogramma Excellente Dienstverlening. Via dit uitvoeringsprogramma leveren we diverse concrete tools op om meer datagericht te kunnen werken zoals Tiel in Cijfers, de wijkmonitor en een evaluatie-tool voor het ophalen van inwonersfeedback. Daarnaast werken we aan een nieuw dataplatform om de datakwaliteit verder te verhogen en op termijn het datagedreven werken over nog meer teams en afdelingen uit te kunnen breiden.

Regionaal

Binnen Jeugdhulpregio Rivierenland wordt gewerkt aan een regionaal dashboard om ontwikkelingen te volgen & tussen gemeenten te kunnen vergelijken.

Landelijk

Geen nieuwe ontwikkelingen

Gerealiseerde acties coalitieakkoord

Hieronder de lijst van gerealiseerde acties t/m de begroting 2025.

In de begroting 2025 zijn de gerealiseerde acties tot en met 2024 vervallen. De nieuw opgevoerde acties in de begroting 2025 zijn doorgenummerd.

Er is gekozen voor doornummering om de acties die voortkomen uit het coalitieakkoord 2022-2026 synchroon door de meerjarenbegroting te laten lopen. U treft dus geen lege regels aan in de tabellen “Wat gaan we ervoor doen?”. Nieuwe acties die een directe relatie hebben met bestaande acties zijn zoveel mogelijk samengevoegd. Geheel nieuwe uit te voeren acties voor de begroting 2025 zijn doorgenummerd.

Lijst met vervallen acties

Programma	Vervallen actienummers t/m de 1e voortgangsrapportage 2025
Leefomgeving	1.1.1, 1.1.2, 1.1.3, 1.1.9, 1.1.12 en 1.2.2
Vitale Stad	2.1.3, 2.3.8, 2.3.9 en 2.4.10
Mens en Samenleving	3.1.1, 3.1.6, 3.3.9 en 3.3.12
Inwoners	4.1.5 en 4.1.7

Programma: Leefomgeving			
	Actie	Jaar	Voortgang
1.1.1	We hebben al een grote veegwagen om onkruid en zwerfafval op te ruimen. Maar die veegwagen kan niet op de kleinere paden. Daarom schaffen we een kleine veegwagen en een borstelmaschine aan om het onkruid op verharding beter en effectiever te bestrijden.	2023	Vooruitlopend op de aanschaf, is gekozen voor de inhuur van een kleine veegwagen waarmee we momenteel werken om het onkruid op verharding beter en effectiever te bestrijden. De borstelmaschine is aangeschaft en vanaf mei 2023 operationeel.
1.1.2	Het opruimen van zwerfafval lukt ons niet alleen. We hebben de hulp van onze inwoners hard nodig. Bij het schoon en netjes houden van Tiel krijgen we als gemeente ondersteuning van een groot aantal vrijwilligers. Daar zijn we dankbaar voor want deze mensen zijn onmisbaar voor onze stad. In onze waardering voor hun inzet, bieden we onze vrijwilligers toegang tot goed materiaal en de mogelijkheid van een vergoedingsregeling. Voor het geven van een positieve impuls aan het (vrijwillig) meewerken van inwoners bij het onderhouden van de openbare ruimte, maken we extra middelen vrij.	C	De inzet van vrijwilligers bij het schoon en netjes houden van Tiel wordt gecoördineerd door Stichting Duurzaam Rivierenland en Tiel Tip Top. Deze organisaties hebben een subsidie toegekend gekregen voor een periode van drie jaar.
1.1.3	Grote evenementen zorgen voor veel (zwerf)afval. Om dit te beperken gaan we afspraken maken met de organisatoren van deze evenementen.	2023	Bij het verlenen van een evenementenvergunning is vastgelegd dat het terrein schoon achter gelaten moet worden. Sinds dit jaar wordt het terrein waar het evenement plaatsvindt voor- en achteraf geïnspecteerd. Met ingang van 1 juli 2023 is vanuit de landelijke Regeling kunststofproducten voor eenmalig gebruik een verbod op het eenmalig gebruik van kunststof drinkbekers. Deze reductiemaatregel zorgt voor een vermindering van (plastic) zwerfafval.

C = continu proces

11.9	We vinden het belangrijk dat de fietspaden in onze gemeente in goede staat zijn. In fases geven we invulling aan het plan 'Tiel Fietsvriendelijk' waarbij we inzetten op het versneld inspecteren van alle fietspaden en oplossen van acute knelpunten. In het behalen van een optimaal resultaat met zo min mogelijk overlast voor de weggebruiker, combineren we waar mogelijk het onderhoud aan de fietspaden met overige onderhoudswerkzaamheden.	2024	Acute knelpunten zoals wortelopdruk (wortelgroei in de wegconstructie) op de fietspaden, zijn eind 2024 opgelost.
11.11	Met het project Tiel Speelt zorgen we voor voldoende fijne speelplekken voor alle kinderen van 0-12 jaar in Tiel. Bewoners beheren en onderhouden deze speelplekken. In 2024 hebben we de ambitie om de resterende 34 speelplekken over te dragen. Na de evaluatie, die eind 2024 plaatsvindt, wordt een besluit genomen of en hoe we verder gaan met de overdracht van speelplekken.	2024	Vanaf oktober 2025 is het beheer en onderhoud van 40 van de 68 speelplekken overgedragen aan bewoners. Het project Tiel Speelt is afgerond en de gemeenteraad is over de bevindingen geïnformeerd.
11.12	Wensen en behoeften over de openbare ruimte zijn opgehaald bij bewoners en vertaald in wijkplannen met concrete acties die integraal worden uitgevoerd.	2025	Opgenomen in programma 4; 4.2.7
1.2.2	We willen een gastvrije stad zijn voor inwoners en bezoekers. Daarom verhogen we de parkeertarieven niet.	2024	We hebben de parkeertarieven niet verhoogd, met uitzondering van de jaarlijkse indexatie voor parkeervergunningen.

Programma: Vitale Stad			
	Actie	Jaar	Voortgang
2.1.3	Starters en jonge gezinnen op de woningmarkt bieden we meer kansen, door het inzetten van startersleningen.	2024	De nieuwe verordening voor de Starterslening is op 1 maart 2024 in werking getreden. Dit heeft dit jaar geleid tot het toewijzen van 25 startersleningen.
2.3.4	We zetten ons in voor de komst van een bioscoop.	2025	Het onafhankelijk onderzoek is afgerond. De gemeente Tiel heeft besloten niet verder te werken aan de komst van een bioscoop op de locatie van de oude bibliotheek.

2.3.5	Voor het nog aantrekkelijker maken van ons Flipje- en Streekmuseum investeren we verder in de herinrichting met de vijf verhaallijnen: • Romeinen en Bataven (Prehistorie en Oudheid) • Middeleeuwen en Hanzesteden • Tweede Wereldoorlog en wederopbouw • Flipje en de fruitindustrie • Het hedendaagse Tiel	C	In 2025 is de verhaallijn Prehistorie en Oudheid toegevoegd aan de vaste expositie van het Flipje- en Streekmuseum. De verhaallijn Het hedendaags Tiel is in 2025 ontwikkeld en in januari 2026 geopend. Daarmee zijn de vijf verhaallijnen gerealiseerd.
2.3.8	We richten binnen het Flipje- en Streekmuseum een Tweede Wereldoorlog bezoekerscentrum in en sluiten aan bij de internationale Liberation Route. We vieren en herdenken dit jaar 80 jaar vrijheid.	2024	Het Tweede Wereldoorlog Informatiecentrum in het Flipje- en Streekmuseum is geopend. We hebben ons aangesloten bij de internationale Liberation Route ter herdenking van de Tweede Wereldoorlog. Deze route is sinds 3 mei 2024 online beschikbaar met wandel- en fietsroutes langs plekken van herinnering in de gemeente Tiel en Rivierenland. Voor de herdenking van 80 jaar vrijheid zijn plannen opgesteld voor de viering hiervan op 5 mei 2025.
2.3.9	We maken een Meerjarenplan voor de toeristische promotie van onze stad. Wij zetten onze promotie in voor bezoekers, bewoners en bedrijven. Voor de toeristische promotie van onze stad maken we gebruik van citymarketing. Hiervoor gaan we met onze inwoners en ondernemers samenwerken in een platform. We maken hierin concrete plannen en leggen verbindingen om het merk 'Tiel' te versterken.	2024	Voor de promotie van onze stad bij bezoekers, bewoners en bedrijven (3B's) hebben we samen met de Ondernemers Coöperatie Tiel (OCT), Hart van Tiel (HvT) en het Flipje- en Streekmuseum de Stichting Promotie Tiel opgericht. In september 2024 heeft de Stichting Promotie Tiel haar ambassadeurs en het marketingplan gepresenteerd. Voor de uitvoering van dit plan is subsidie verleend.
2.4.10	Langs de A15 komt de 'De langste boomgaard' van Europa: 33 kilometer aan fruit-, laan- en sierbomen geplant in de groene strook tussen de A15 en het geluidsscherm van de Betuweroute. We nemen dit mee in het OER-programma (Opwek Energie op Rijksgrond 2.4.6).	2024	Actie is opgenomen in 2.4.6

Programma: Mens en Samenleving			
	Actie	Jaar	Voortgang
3.1.1	We draaien de bezuiniging op de individuele inkomenstoeslag terug. De inkomenstoeslag bedroeg 35% van de bijstandsnorm en gaat terug naar 40%.	2023	De individuele inkomenstoeslag is vanaf 2023 structureel 40% van de bijstandsnorm. De toeslag wordt jaarlijks eenmalig uitgekeerd.
3.1.6	Het mantelzorgcompliment in de vorm van een Flippas verhogen we van 75 euro naar structureel 125 euro per jaar.	2024	Het mantelzorgcompliment in de vorm van een Flippas is verhoogd naar structureel € 125,00 per jaar. Er zijn meer complimenten uitgedeeld. We weten mantelzorgers steeds beter te bereiken.
3.3.9	We onderzoeken de mogelijkheden om de financiële lasten te verlagen voor maatschappelijke en non-profit organisaties die volledig op vrijwilligers draaien, zoals sportverenigingen en buurthuizen.	2024	De gemeenteraad heeft in februari 2025 de 'Deelverordening Compensatie 50% OZB Verenigingen, Tiel 2024- 2027' vastgesteld. Het doel is om structurele lastenverlichting te bieden aan verenigingen, zodat het verenigingsleven voor inwoners betaalbaar en toegankelijk blijft en de verenigingen financieel gezond kunnen blijven functioneren. Verenigingen met eigen vastgoed kunnen subsidie aanvragen om 50% van de OZB-lasten vergoed te krijgen.
3.3.12	Voor 2024 en 2025 is budget beschikbaar gesteld om het Volwassenenfonds Sport en Cultuur voort te zetten.	2024-2025	Er is binnen het budget voor armoedebestrijding ruimte gevonden voor een incidentele verhoging van het budget voor het Volwassenenfonds Sport- en Cultuur in 2024 en 2025. Het aantal inwoners dat gebruikmaakt van dit fonds is ook in de eerste periode van 2025 weer licht gestegen. Daarnaast hebben veel kinderen zwembles kunnen volgen.

Programma: Inwoners			
	Actie	Jaar	Voortgang
4.1.5	In 2022 besteden we de camera's voor toezicht op de openbare orde opnieuw aan en starten we de evaluatie van het huidige cameratoezicht. De camera's worden begin 2023 vervangen en de evaluatie loopt in 2023 door.	2023	Alle camera's zijn geëvalueerd, met als laatste die in het centrum. De aanbesteding en implementatie van nieuwe camera's heeft veel ambtelijke capaciteit gekost en de aanschaf heeft tot eenmalige overschrijding van het budget geleid.
4.1.7	We stellen een lokale uitvoeringsagenda op om huiselijk geweld en kindermishandeling tegen te gaan en voeren die vervolgens uit.	2024	De lokale aanpak tegen huiselijk geweld en kindermishandeling is vastgesteld. De uitvoering ervan is belegd en de gemeenteraad is geïnformeerd met een informatienota.

Begrotingswijziging

Hieronder het overzicht per programma van alle afwijkingen. Het overzicht is gesplitst in een overzicht met budgettaire consequenties (tabel 1) en een overzicht met de concernbrede budgettaire neutrale mutaties, die veelal over meerdere programma's heen lopen (tabel 2).

De overzichten samen vormen de vast te stellen begrotingswijziging.

Zoals in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is voorgeschreven zijn hierin de mutaties op de reserves afzonderlijk vermeld. En ook de mutaties in de investeringen en voorzieningen verwerken we in de begrotingswijziging.

Tabel 1: Afwijkingen op programmabudgetten die van invloed zijn op het resultaat

		2026	
Nr.	bedrag x € 1.000	Uitgaven	Inkomsten
1	Leefomgeving	373	833
2	Vitale Stad	24	–
3	Mens en samenleving	–	–
4	Inwoners	185	–
9	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	347	394
	Subtotaal baten en lasten	929	1.227
	Mutaties reserves	–	–
	Totaal exploitatie	929	1.227
	Balans		
	Mutaties investeringen	3.440	–
	Mutaties reserves	–	–
	Mutaties voorzieningen	–	–

Tabel 2: Afwijkingen op programmabudgetten die niet van invloed zijn op het resultaat

		2026	
Nr.	bedrag x € 1.000	Uitgaven	Inkomsten
1	Leefomgeving	425	122
2	Vitale stad	684	-485
3	Mens en samenleving	1.063	956
4	Inwoners	3.911	4.256
99	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	-520	–
	Subtotaal baten en lasten	5.563	4.946
	Mutaties reserves	1.601	2.315
	Totaal exploitatie	7.164	7.164
	Balans		
	Mutaties investeringen	–	–
	Mutaties reserves	2.315	1.601
	Mutaties voorzieningen	–	–

Gemeente Tiel
Achterweg 2
4001 MV Tiel

Postbus 6325
4000 HH Tiel

(0344) 637 111
gemeente@tiel.nl

www.tiel.nl

© Copyright 2026, Gemeente Tiel.
Alle rechten voorbehouden.

Juli 2026